

Super euāg. Matthei Fo. III

illo appetit' esca' corpis / transfixus est
oculo diuinitat'. Ibi quippe inerat
hūanitas q̄ ad se deuoratorē duceret:
ibi diuinitas q̄ p̄foraret: ibi apta in-
firmitas q̄ puocaret: ibi occulta vir-
tus q̄ raptoris faucē transfigeret. In
hāmo igit' captus est: q̄ inde interijt
vnde deuorauit. z redēptore nostro
duz p̄ satellites suos esca' corpis mo-
rordit: diuinitat' illū acule' p̄fora-
uit. quasi hām' q̄ppe fauces glutien-
tis tenuit / dū in illo z esca' carnis pa-
tuit quā deuorator appeteret: z diui-
nitas passioms tpe latuit q̄ necaret.
In h' quippe aquarū abyssō. i. in hac
immēsitare gener' hūani ad omnīū
mortē inbiās vitā p̄nc oim vorans.
huc illucq̄ apto ore cet' iste ferebat'
s; ad mortē ceti isti' hām' in bec aq̄-
rū p̄fūda atq̄ caliginosa est mira dis-
positiōe suspensus. **Dū' hām' linea**
illa est p̄ euāgelīū antiq̄z patrū p̄pa-
go memorata. Nā cū dī. **Abraam** ge-
nuit **Isaac**: **Isaac** genuit **Iacob**. Cū
q̄z ceteri successores in p̄posito ioseph
noie vsq̄ ad **Mariā** v̄ginē describū-
tur: quasi q̄daz linea torquet: in cui'
extremo incarnatus dñs. i. hām' iste
ligaret. quē in his aquis hūani gene-
ris depēdentē apto ore cet' iste appe-
teret: sed eo p̄ seuinā satellitū suorum
morsō mordēdi vires vltēr' non ha-
beret. Ad mortē igitur ceti hūanis
mortib' insidiāns / dñs incarnatum
vnigenitū filiū suū misit: in quo duz
mortalis caro p̄spicit' / z immortalit'
potētia nō videt': q̄si hām' fauces ra-
ptoris tenuit / z sese mordētē momor-
dit z inde deuorātē pemir. vñ acūmē
potētie quo trāffigeret occultauit.
De lapide angulari q̄ fecit vtraq̄
vnū. **Moralū lib. xxvij. Cap. ij.**

Q post trāsmigrationē babilō-
nis **Iechonias** genuit **salathiel** p̄. crvq̄.
Psalmista de dño dī. **Lapidē** quem
reprobauerūt edificātes / hic fact' est
in caput āguli. **Lapis** angular' dñs
Iesus dī: vel q̄ in se hinc iudaicū /
hinc gentile pplm suscipiēs in vna ec-
clesie fabrica q̄si duos parietes iun-
xit. vel q̄ in terra plebi israelitice nas-
tiōes gēnū copulās: vtrāq̄ sil' ange-
lis in celo sociavit. **Dū'** lapidis rē-
pū **Iechonias** rex tenuit: quē **Mat-**
thaeus dū q̄terdenas gñatiōes descri-
beret sc̄do nūcravit. **Quē** cū fini se-
cūde / ipm rursū in initio tertie ge-
neratiōis inseruit. **Ipe** nāq̄ in babilō-
niā cū israelitica plebe migrat' est
qui dū ab alijs ad alia ducit' / p̄ vtrū-
usq̄ parietē laterē nō immerito sc̄do
numerat'. cur' migratiōis flexus an-
gularē lapidē signat. **Ubi** em̄ ordo
a rectitudine flectit' vt eat in diuersuz
tāq̄ angulū facit. **Recte** ergo nume-
rari bis potuit: q̄o p̄ vtrūq̄ parietē
quasi duo in se latera ostendit. **Uñ** z
eius bñ imaginē tenuit q̄ in iudea or-
tus gentilitatē colligēs: q̄si ab hiero-
solytis babilōniā venit. atq̄ hāc in
semeritō fidei fabricā p̄us discordie
studiosam arte charitatis interxit.
De virginitate bñe **Mariē** **Do-**
ralium libro. viij. **Cap. m. ij.**
Acepit **Ioseph** **Mariā** coniu-
gem suā: z nō cognoscebat eam
donec pepit filiū suū p̄mogenitū: z
vocauit nomē eius **Iesus**. **Nō** cogno-
uit eā donec pepit filiū suū p̄mogenitū.
ita dictū debz intelligi: nō q̄ hāc
post natiuitatē dei cognouit: sed q̄
neq̄z illā p̄tingit: etiaz cū p̄ditor' sui
matrē esse nesciuit. **Nā** q̄ neq̄z eam
p̄tingere valuit postq̄ redēptōis nīe
a ij

Gregoriane exceptiones

et ei⁹ vtero celebrari mysteriū agnos-
uit. de illo pfecto tēpore necesse erat
vt euāgelista testimoniu; ferret. de q̄
ppter ioseph ignorantia dubitari po-
tuisset. Sic nāq; 2 p psalmistā dicit.
Ps. cx. Dixit dñs domino meo sede a dex-
tris meis. donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuorū: nō quo a dextris
dñi nequaq; dñs sedeat postq; inimi-
cos illi⁹ ferēs eius potestati subster-
nit/ sed quo in eterna cūctis beatitu-
dine presidet/ 2 pūsq; rebellū suorū
corda cōculcet. In q̄ nimirū snia cō-
stat q̄a subiectis hostib; sine fine et
posterior regnat.

De loco natiuitatis christi. **Libro**
Moralū. rrv. **Cap. iij.**

M. In bethleē iude israelite pū⁹ do-
minū xp̄z cognouerūt/ quem in
passione sua post quasi incognitū cō-
tēperūt. Nā nasciturū xp̄z nullus q̄
plene legē didicit ignorauit. **Mat. ij.** Et he-
rodes rex magorū occurrence pterri-
tus/ sacerdotes 2 pncipes studuit sol-
lere inq̄rere vbi xp̄z nasciturus; esse p-
scirēt. Qui protinus responderūt in
bethleē iude. Prius ergo nouerant/
quē passionis sue temporē cōū despis-
erent ignorabant.

De temptatione dñi **Moralū**
libro. rrvij. **Ca. v.**

M. Postq; dñs iesus in iordane bap-
tizatus est a iohāne/ duc⁹ est in
desertū a spiritu vt tēptaret a diabo-
lo. Hostis noster adhuc in hac vita
nos positos/ quātomagis nos sibi re-
bellare cōspicit/ tanto amplius expu-
gnare cōtēdit. eos cū pulsare negli-
git/ quos quieto iure possidere se sē-
tit. Cōtra nos vero eo vehemētius
incitat: quo ex corde nostro q̄si ex iu-
re pprie babitationis expellit. **Doc**

enim in seipso dñs sub quadā dispem-
satione figurauit/ qui diabolu nō nisi
post baptisma se tēptare pmisit/ vt si-
gnū nobis quoddā future cōuersa-
tionis innueret q̄ eius mēbra postq;
ad deū pficerēt/ itē acriorē tēptati-
onū insidias tolerarent.

Item vnde supra libro. ij. **Mora-**
lium. **Capitulum. vj.**

S fili⁹ dei es/ dicit vt lapides isti
panes fiant. Antiquus hostis **Ibidem**
redēptores humani generis debella-
torē suū in mūdū; venisse cognouit
vnde 2 p obsessū boiem in euangelio
dicit. Quid nobis 2 tibi fili dei? **Ma. vij.**
nisi huc are tps torq̄re nos. Qui tū-
prius cū hūc passibile cerneret/ cum
posse mortalia perpeti humanitatis
videret/ oē qd de eius suspicatus est
diuinitate ei i dubiū venit sue fastu
supbie. Nil quippe nisi supbū sapiēs
dū hūc esse humilē cōspicit/ deū esse
dubitauit. vnde 2 ad tēptationū; ar-
gumēta se cōuertit dicens. Si filius **vt. 8.**

dei es/ dicit vt lapides isti panes fiant
Quia igit passibile vidit/ nō hūc esse
deū credēs dubitādo tēptauit. s; tēp-
tādo cōsciētias eius penetrare/ men-
tē; eius temptari s; turbare nō pos-
set. **De eadē. Moralū li. iij.** (tuit
et. rrvij. **Capitulum. vij.**

Terū assumpsit eū diabolus in
mōtes excelsū valde. Nequaq;
sicut nos q̄ puri boies sum⁹ irruēte
sepe tēptatione cōcutimur/ ita redē-
ptoris nostri aia tēptatiōis est neces-
sitate turbata. Hostis namq; noster
eū deū incarnatum esse dubitaret/ 2
hoc ex petitis miraculis tēptādo cō-
gnosceret velle/ 2 si in excelsū mōtes
eū pmittis assūpsit/ si daturū se ei re-
gna mūdi pbibuit/ si quasi in panem;

Super euāg. Matthei. Fo. III.

vertēdos lapides ostendit mentem
eū mediatoris dei et hominū tēptati
one quassare non valuit. Sic em̄ di
gnat⁹ est hec exteri⁹ cūcta suscipere/
vt tamē eius mēs interi⁹ diuinitati
sue inherēs icō cussa remāeret. Qui
et siquādo turbat⁹ spū infremuisse di
cū ipse diuinit⁹ disponebat q̄tū ipse
humanit⁹ turbaret amutabilē oibz
p̄sides et semetip̄sū mutabilē in satis
faciōe infirmitatis ostēdens. Quic
tus ergo in semetip̄o manens dispo
suit q̄cquid pro ostendēda humani
tate quā susceperat etiā turbulēt⁹ se.

In Ezechielis homelia. viij. (cit
De duabz in xpo naturis. Ca. viij.

Ecce angeli accesserunt et mini
strabat ei. Postq̄ vngentis
patrie minorat⁹ paulominus ab au
gelis incarnat⁹ apparuit mox deus
homo p̄ humanitatē potestate sub ā
gelis fuit q̄ et priusq̄ p̄ resurrectiōis
exaltaret glāz diuinitate sup āgelos

Mat. liij

fuit. De ip̄o quippe ate passiōez scrip
tū est. Ecce angeli accesserūt et mini
strabat ei. S; tamē vt humanitatis

Lu. xxij

eius infirmitas mōstraret/rursū de
eo scriptū est. Apparuit illi angelus
de celo cōfortās eū. In documento
ergo vtriusq̄ nature/huic et āgeli mi
nistrare/hūc et angelus cōfortare de
scribit. Unus quippe in vtraq̄z na
tura est/qm̄ q̄ deus ante secula exti
tit homo factus est in fine seculorū.

Cui tamē ante passiōē suā et ange
li ministrant et hūc angelus cōfortat
Post passiōē vero et resurrectionē
eius huic angeli ministrare possunt
sed iā hūc cōfortare nō possūt/qa hu
manitatē quā descēdendo sub ange
lus assūpsit/ascendendo sup angelos

De uocatione p̄di (exaltauit,

Moralium li. xxxij. Ca. ix.

Ambulans Iesus iuxta mare
galilee/vidit petrū et andream mē
tentes reibe in mare/et ait illis. Veni
te post me faciam vos piscatores ho
minū. Infirmos p̄dicatores mūdo
domin⁹ exhibuit et p̄ eos potētes q̄
usq; deuicit. Attestate q̄pe paulo.
Infirma prius mūdi elegit deus vt
post cōfūderet fortia/elegit q̄pe stul
ta mūdi vt cōfūderet sapiētes. Pri
nāq; collegit indoctos/et postmodū
philosophos. et nō p̄ oratores docuit
piscatores/sed mira potētia p̄ piscat
tores subegit oratores.

Mat. liij

1. Cori. ij

De significatione paupertatis.
Moralium libro. xxvj. Cap. x

Beati pauperes spiritu quoniam
ip̄sorum est regnū celorum. Scri
ptura sacra plerūq; pauperes humi
les vocare cōsuevit/ vnde in euange
lio cū adiectione spiritus nominant⁹

Mat. vj

No. Quia enim diuitie visibiliter
potentes ostēdunt/apud semetip̄os
paupes sūt q̄ in suis cōscientijs clari
non sunt.

De fructu p̄p̄tationis. In homelia
sup Assumpsit Iesus. xij. di. Ca. xj.

Beati q̄ lugent. Reuocem⁹ fra
tres ante oculos pctā q̄ fecim⁹
p̄sideremus q̄z terribilis iudex adue
niet hec punitur⁹: mētē formemus
ad lamenta: vita n̄ra ad ip̄s amares
cat in p̄nia ne amaritudinē et̄nā sē
nat in vidicta. Per flet⁹ quippe ad
gaudia ducimur veritate pollicente

Mat. vj

q̄ ait. Beati q̄ lugēt. qm̄ ip̄i p̄solabū
tur. Ad fletū vero p̄ gaudia perueni
tur/hec eadem veritate attestante q̄
ait. De vobis qui ridetis nunc/quia
lugebitis et fletibis. Si ergo retribu

Ibidem

tionis querimus gaudium in perne
a iij

Gregoriane exceptiones

stone/penitentie amaritudinē in via
tencamus.

Mat. v. **U**s estis sal terre. **C**onsideran-
tū nobis est fratres charissimi

ut qui vna eadēq; exhortatiōis voce
non sufficit cūctos amonere: studeat
singlōs inq̄stum valet instruere: pri-
uatis locutionib; edificare. **D**ebem⁹
nanq; p̄sare quod a dño sanctis dñ
apostolis ⁊ p̄ aplōs nobis. **V**os estis
sal terre. **S**i ergo sal sum⁹? ⁊ dire mēs
tes fidelū debem⁹. **V**os igit qui pa-
stores estis, p̄sate qz anialia dei pas-
scitis: de quib; p̄fecto anialib; deo p̄

p̄s. lxxij. **P**salmistā dñ. **M**alta tua inhabitat
bunt in ea. **E**t sepe videm⁹ qz petra
salis brutis anialib; anteponit: ut ex
eadē salis petra lambere debeant ⁊
meliorari. **Q**uasi ergo inf̄bruta ani-
malia petra salis debet esse sacerdos
in populis. **C**urare nanq; sacerdoti
necesse est q̄ singulis dicat. vnūqz
qz qualē moneat: ut q̄squis sacerdos
ri iungit/ quasi e salis tactu eterne vi-
te sapore ⁊ dia. **S**al etem nō sum⁹ si

Nota.

corda audientū nō cōdim⁹. **N**ō con-
dimentū ille primo veraciter impen-
dit qui p̄dicatiōis verbū nō subtra-
bit. **S**ed tūc alijs vere recta predica-
mus/ si dicta reb; ⁊ exēplis ostēdim⁹.
Nullū autē puro fratres charissimi
ab alijs maius p̄iudiciū q̄ a sacerdo-
tib; tolerat de⁹ quādo eos quos ad
aliōz correctionē posuit dare d̄ se ex-
empla p̄auitatē cernit: qm̄ ipsi pecca-
mus q̄ cōpescere peccata debemus.
Nulla antēq; lucra q̄rim⁹: ad nostra
quondie studia vacam⁹. **E**t quia co-
ipso quo ceteris p̄lati sum⁹ ad agen-
da quelib; maiorē licentiā habem⁹/

suscepte bñdictionis ministeriū ver-
tum⁹ ad ambitōis argumentū. **D**ei
causas relinquit⁹/ ad terrena nego-
cia vacam⁹. locū sanctitatē accipim⁹
⁊ terrenis actib; implicamur. **I**mple-
tū est in nobis qd̄ **H**ieremias p̄sede-
rans mortē nostraz ⁊ deplorās dicit.
Quō obscuratū est aux; mutatus ē
color optim⁹: dispersi sūt lapides san-
ctuarij in capite omnū plateaz. **A**u-
rū quippe obscuratū est: qz sacerdotū
vita quōdā per gloriā virtutū clara/
nūc per actiōes infimas ostendit re-
proba. **C**olor optim⁹ est mutat⁹. qz
sanctitatis habit⁹ per terrena ⁊ abie-
cta opa ad ignominia despectōis ve-
nit. **L**apides ⁊o sanctuarij intrinse-
cus habebant/ nec sumebant in sumi
sacerdotis corpe: nisi cū sancta scōs
rū ingrediēs in secreto sui cōditoris
apparebat. **N**os ergo sum⁹ fr̄es cha-
rissimi: nos sum⁹ lapides sanctuarij
qui apparere semp debem⁹ in secreto
dei: quos nunq; necesse est foris p̄spi-
ci. i. nunq; in extraneis actib; videri.
Sz dispersi sunt lapides sanctuarij
in capite omnium plateaz. qz hī qui
per vitā ⁊ orōnē intus semp esse des-
buerāt/ p vitā reprobā foris vacant.
Ecce iam pene nulla est seculi actio
quā nō sacerdotes nō administrant.
Dū ergo i sancto habitu p̄stituti ex-
teriora sunt q̄ exhibēt: quasi lapides
sanctuarij foris iacēt. **Q**uia em̄ gre-
ca lingua platea a latitudine vocat⁹:
sanctuarij lapides in plateis iacent:
cū religiosi quiq; lata mundi itinera
sectant. **N**ec solū in plateis/ sed in ca-
pite plateaz dispersi sunt. qz ⁊ p̄ desi-
deriū hui⁹ mundi opa peragūt: ⁊ tū
d̄ religioso habitu cultū bonoris q̄
rūt. **I**n capite ergo plateaz dispersi

Tren. iijj.

Super euāg. Matthei Fo. v.

Mat. xx
v.

sunt: quia et iacet per ministerium operis: et honorari volunt de imagine sanctitatis. Impletum est etiam in nobis quod scriptum est: et erit sicut populus sacerdos. Sacerdos enim non distat a populo: quoniam actionem vulgi nullo vite sue transcedit merito: cui et exhortationis sale et exemplo actionis bone ad vitam eternam doctor et dux debet crescere. Quid enim aniam: nisi cibum domini dixerim? Que ad hoc sunt, dicitur ut in eius corpore trajectant, id est ut in eterne augmentum ecclesie tendant. Sed bene tibi admentum nos esse debuit. Sicut enim dicitur: missis predicatores dicitur. Vos estis sal terre. Si igitur cito dei est populus admentum tibi sacerdotes esse debuerunt. Sed quia dum nos ab orationis et crudelitatis sancte versus cessamus sal infatuatum est. Cōditre non valent cibum dei: et ideo ab auctore non sumit. quia erigente fatuitate nostra minime condit. **P**escem enim qui unquam per linguam nostram pueri: qui de pueris suo opere nostra correptione correcti penam egerunt: quos luxuriaz et nostra eruditioe deseruit: quos auaritia: quis supbiam declinauit. Sic quippe debemus agere curam nostram: ut non negligamus curam parum: ut quisquis ad nos iungit: ex lingue nostre sale condit. Iste itaque quia sanctus est: admonet ut crescat: ille vero qui adhuc iniquus est: ammonet ut se corrigat: quatinus quisquis se ad sacerdotem iunxit: sale sermonis ipsius conditus recedat.

De ostentatione bonorum operum.

De orationum libro. viij. Cap. xij.

Mat. v.

Uideant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Occultanda sunt bona que agimus: ne bec in bono vite iturere portantes la-

trocinatum spirituum incursum perdamus. Et tamen veritas dicitur. Uideant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. **S**ed aliud est profecto cum in ostensione operis gloria querit largitoris. Aliud cum laus puata cupiditate de domo largientis. **U**n et rursus in euangelio hec eadem veritas dicitur. **A**ten dicitur: iusticia vestra faciat coram hominibus ut videamini ab eis. **O**pus ergo nostrum cum hominibus ostendit: in cordibus pus examine persandum est per eiusdem ostensionis studium quod querat. **S**i enim datus gloriam querimus: etiam publicata nostra opera in respectu illius occulta seruamur. **S**i vero per hec laudem nostram concupiscimus: foras ab eius conspectu iam fusa sunt: etiam si a multis honorentur. **S**ed valde profectorum est sic ostense opere auctoris gloriam querere: ut de illata laude puata neficiat exultatione gaudere. **T**unc namque solum innoxie hominibus laudabile opus ostendit: cum per despectum mentis veraciter laus impensa calcatur. quam quia infirmi quique profecte retinendo non superant: restat necesse est ut bonum quod operant abscondant.

In Ezechielis homelia. iij. secunde partis. De distantia duorum testamentorum.

Capitulum. xij.

Nolite putare quoniam veni soluere legem: sed adimplere. Testamentum vetus operum crimina perscuit: datur decimas precepit: sed testamentum novum cogitationes pravas coercuit: des relinquit omnia: et pro deo vitam corporis iussit cum presenti seculo despicit. **M**inora quippe precepta israelitico populo per lege data sunt. unde et eisdem populo moyses in capite locutus est: altiora dominus sanctis apostolis dedit: unde et eisdem vite mandatus in mente docuit. **D**um vero res

Ibidem:
Nota

Mat. vi

Mat. v.

Gregoriane exceptiones

Ibidem. demptor: noster per euangeliū dicit. Nolite putare quā veni solvere leges aut prophetas: nō veni solvere legē sed adimplere. Adimplere venerat leges qui legis iusticie grā; addidit. ut quō illa iubebat in minimis ipse pficu adiuuaret in sūmis: et quō illa coercebat ab opere ipse refecaret a corde.

Moralium. libro. xix. et in homelia sup. Sile est regnū celoz decē regibz. De his quō docēt quō nō faciūt. Ca. xv.

Mat. v. **D**icit. Qui soluerit vnū de mandatis istis minimis et docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno celoz. Mandatus soluit et docet: quā hū quisque voce predicat quō viuēdo nō implet. Sed ad regnū eterne beatitudinis puenire nō valet quō nō vult opere implere quō docet. Quō ergo i eo minimus vocatur qui ad hū nullo modo intrare permittitur: Regnū itaque celoz presentē ecclesiam appellat: de qua scriptū est. Et colligēt de regno eius omnia scādala. In supno enim regno scādala quō ex eo colligi debeāt nō habētur. Qui hū mādātū soluit ope et sic docet voce: in illo supno regno nec etiā minimus erit. in scētā hō ecclia doctor quō mādātū soluerit minimus vocatur. quia cuius vita despiciatur restat ut et predicatio contemnatur.

Matth. xij. De subtili iudicio dei. Moralium libro. xxv. Capitulum. xvj.

Mat. v. **Q**ui irascitur fratri suo. Sic dñs vniuscuiusque actōes iudicabit: ut ne minutissime quōdem cogitationes eius iudicio ac verba tenuissima que apud nos vsu viderūt indiscussa remaneāt. Hūc enim dñs dicit

Ibidem. Qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui dixerit fratri suo racha: re-

erit scilicet. Qui dixerit fatue: reus erit gehēne ignis. Racha quōpe i hebreo eloquio vox interiectiois est. quō quidem animū irascētis ostēdit nec tū pleniū verbū iracūdie exprimit. Prius ergo ira respēdit sine voce: postmodum hō ira cū voce sed needū pleno hō formata. Ad extremū hō cum dicit fatue/ira redarguit: quō cū excessu vocis explet etiā perfectioe sermonis. Et notandū quō in ira prohibet reū esse iudicio: in voce ire quō est racha reū cōscilio. in hō vocis quō est fatue/reum gehēne. Per gradū enim culpe creuit ordo sentētie: quā in iudicio adhuc cā discutit: in scilicet autē iam causa sentētie diffinit: in gehēna hō ignis. ea que de scilicet egreditur/sentētia expletur. Quia ergo humanos actus subtrahit dñs examinatioe diiudicat ira sine voce/iudicio: ira hō in voce/cōscilio. ira in voce et sermone/gehēne ignibus mancipatur. **Moralium** libro. v.

Sciendū autē quā sepe qui sunt in pte ad subiectoz ptumelias passim erūpunt: et hō quō inuigilantes regimēni seruiūt/per lingue pccatate perdūt: minori scilicet formidine iudicis verba pēsantes. quō quō sine cā frater fatuū dixerit: gehēne se ignibus addicit. **In dialogo** libro. iij. De relaxandis delictis alioz. **Cap. xvij.** **Sciendū** est: quā ille recte veniā a dño postulat qui prius hō quō in ipm delinquit relaxat. Munus enim non accipit nisi ante discordia ab aio expellatur: dicente vitare. Si offers munus tuum ad altare et recorder fueris quō habet aliquid aduersus te frater tuus: relinque ibi munus tuū ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tūc

Det. v. **Ibidem.**

Det. v. **Ibidem.**

Super euāg. Matthei Fo. VI.

venies offeres mun^o tuū. **D**ua in re p^olandū est cū omnis culpa munere soluat^r q^o gratis est culpa discor die p^o qua nec mun^o accipit. Debemus itaq^o ad primum q^ouis lōge positū/longeq^o disunctū mēte ire: ei^oq^o aim subdere: humilitate illū ac benivolētia placare: vt scz p^oditor noster dū tale placitū mētis nre aspererit/ a petō nos soluat: quia munus p^o culpa sumit. **H**eritat^o autē voce attestāte dicitur. quis seru^o qui decē milia ta lenta debebat cū p^onam ageret: ab solutionē de debito accepit a dño. **S**z cōseruo suo cētū sibi denarios debēti cū nō dimisit debitū. z h^o est iustus erigi: q^o ei fuerat iam dimissus. **E**x q^oby vic^o dictis p^ostat: q^o si h^o q^o in nos delinquit ex corde nō dimittimus: z illō rursus erigit q^o nobis iam p^o penitentia dimissus fuisse gaudebam^o.

De fornicatione z adulterio. **M**oralium libro. xxi. **C**ap. xvij. **A**liquādo a reatu adulterij nequaquam discrepat culpa fornicationis/ cum vitas dicat. **Q**ui viderit mulierē ad p^ocupiscendā cā/ iam mechbat^r est cam in corde suo. **D**uia greco r^obo mechus adulter dī: cum nō aliena cōiunx/ sed mulier videri phibetur aperte vitas ostēdit: quis etiā solo visu cū turpiter v^ol inuupta concupiscit/ adulteriū perpetrat. **Q**uod tamē plerūq^o ex loco vel ordine concupiscētis discernit: q^o sic hūc in sacro eloquio studiosa p^ocupiscētia sic cur illū adulterij inq^onat culpa. **I**n p^osonis tñ nō dissimilibus isdem luxurie distinguitur reatus: in quib^o fornicationis culpa: q^o ab adulterij reatu discernitur/ p^odicatoris egregij lingua p^ostat/ que inter cetera asserit dicens.

Neq^o fornicarij neq^o idolis fuitentes neq^o adulteri regnū dei possidebūt. **Q**o enim disuncte reatu sine subditur: q^oia valde a se dissidat ostendit.

De actiua z contemplatiua vita. **M**oralium libro. vi. **C**ap. lxx. **S**i ocul^o tu^o dexter scādalizat te. **N**ōnulli hoim ita octose mentis sunt/ vt si eos labor occupatiōis excipiat/ in ipsa opis inchoatiōe succumbāt. z nōnulli ita inq^oeti sūt: vt si vacationē laboris nō habuerint/ grauius laborēt. q^o rāto d^oteriores cordis tuis multus tolerat/ q^onto eis licētius ad cogitatiōes vacat. **U**n necesse est vt nec q^oeta mens ad exercitatiōes se immoderati laboris dilaret: nec inq^oeta ad studiū p^otemplatiōis angustet. **S**epe enim q^o p^otemplari dēū q^oerit poterat occupatiōib^o p^oressi ceciderūt. z sepe q^o occupati hūc hūantis v^olito viuerēt/ gladio sue q^oetis extincti sunt. **H**inc nāq^o est q^o nōnulli inq^oeti spūs dum plus exquirūt p^otemplādo q^o capisūt vsq^o ad p^ouersa dogmata erumpunt. z dū veritatis discipuli esse humiliter negligūt/ magistri error^o sūt. **H**inc per semetip^oas veritas dicit. **S**i oculus tuus dexter scādalizat te/ erue eū z p^once abs te. **B**onū tibi est cū vno oculo in vitā intrare/ q^o duos oculos habētē mitti in gehēnā ignis. **D**ue quippe vite: actiua videlicet z contemplatiua duz fuātur in mēte: q^osi duo oculi habent. dexter enim oculus v^olta p^otemplatiua est/ sinister actiua. **S**ed sunt nōnulli (vt dixim^o) qui discrete intneri somnia z spūalia neq^oq^o p^ont: z tamē aīta p^otemplatiōis assumūt: atq^o idcirco in p^ofidie foueā intellect^o p^oraui errore dilabūt. **H**os itaq^o cōsp^otemplatiua vita vltra vires assumpta

1. Co. vi.

Mat. v.

Nota.

vt. 8.

Matth. xvij.

Mat. v.

Exceptiones gregoriane

cogit a veritate cadere: quos in statu
sue rectitudinis humiliter poterat acti-
ua sola custodire, quibus recte hoc quod
proferri sumus veritas dicitur. Si oculus tuus
dexter scandalizat te: erue eum et proice
abs te: ac si optime diceret. Tu ad con-
templationem vitam idonea discretione non
sufficis: sola securi actiuam tene. Tu
quod in hoc quod pro magno eligis deficiis: co-
pescit esto quod pro minimo attendis, ut
si pro contemplationem vitam a vitam cognitione
compelleris cadere regnum celorum pro sola
actiuam valeas saltem lasciuia intrare.

De temporalibus dantis Moralium
libro. xxxiiij. Capitulum. xx.

Mat. v. **O**mnino voce precipit. Si quis tulerit
tibi tunicam: et voluerit tecum
iudicio contendere: dimitte illi et pallium
Luce. vij. **E**t rursum. Si quis quod tuum est tulerit
ne repetas. Hypocrite tamen prelati
assumpto sancte pueriationis habitu
filiorum custodia deserunt: et temporalia
que defedere etiam iurgis querunt.
Exemplo suo corda discipulorum perdere
non trepidant: et quasi per negligentiam
amittere patrimonia terrena formi-
dant: animarum damna equanimiter
olerant. iacturam rerum temporalium repel-
lerent etiam cum spiritus commotione festinant.
Nunc quanto magis terrena diligunt:
tanto peruari eis vehementius perime-
scunt. Quae enim mente in hoc mundo
aliquid possidemus non docemur nisi cum
arbitrium. sine dolore namque amittit
quod sine amore possidet. Quae non
ardenter diligimus habita: grauius suspi-
ramus ablata. Quis autem nesciat quod
nostris visio res terrenas dominus condidit:
suis non animas hominum: creaturam
Plus ergo deo se amare conuenit quod
neglectis his quae eius sunt propria tueri.
Perdere namque hypocrite ea quae dei

sunt. id est animas hominum non timet: et ea quae
sua sunt amittere: vices res cum mundo
transerentes quasi districto iudicio pro situ
ri rationes timet ac si placatum inueniat
cui desideratis rebus. id est rationabilibus
rebus insensibilia et non contra reseruat.

De precepto laudis humane in pa-
storali. caplo. lix. Capitulum. xxj.

Accidit coram hominibus ut videamini
ab eis. Quisquis laudis concupiscentiam
iam sufficit calcare: bona quae agit non
debet occultare. Nunc namque veritas dicitur.

Glorieat operaria bona: et glorificet pa-
trem vestrum qui in caelis est. In euangelio
quoque illa sententia promittit quod longe aliud
precepisse videtur dicens. Attendite ne ius-
ticiam vestram faciatis coram hominibus
ut videamini. ab eis. Quid ergo est
quod opus nostrum ita faciendum est ne
videat: et tamen ut debeat videri pro-
cipitur: nisi quia ea quae agimus et occulte
tanta sunt ne ipsi laudemur: et tamen
ostendenda sunt ut laudem celestis pa-
tris augeamur. Nam cum iusticia nostra
coram hominibus facere dominus prohibet: ilico
adiungit ut videamini ab eis. Et cum
rursus videnda ab hominibus bona nostra
opera precipit: subdidit: ut glorificet
cent partem vestram qui in caelis est. Quasi
igitur essent videnda et qualiter non videnda
ex sententia sine monstrauit: quoniam ope-
rationis mens operum suorum: propter se videri
non queret: et tamen hoc propter celestis
patris gloriam non celaret. Tamen fit ple-
rumque ut bonum opus et in occulto fit
cum fit publice: et rursus in publico cum
agitur occulte. Qui enim in publico
bono opere non sua sed superni patris gloria
querit: quod fecit abscondit: quod illi solus
testis habuit cui placere curauit. Et
qui in secreto suo bono opere deprehendit ac

Mat. vij

Mat. vj

Nota:

Super euāg. Matthei Fo. VII

landari cupiscit: licet nullis fortasse ad hūanas aures nō puenit: et tñ aliū vidit qđ exhibuit. tñ hoc corā hoībō ditū replet p̄ditōis. Dinc est qđ An̄ fecit: qđ tot testes i bono op̄secū du na a d̄ tēplum p̄gens ore qđdez tacuit: r̄t d̄t hūanas laudes in corde req̄s̄t̄ r̄ tamē tōr desiderij sui voces emisit.

In pastoralī caplo. xliij. r̄ (uit. Dinc in euāgelo dñs d̄t. Tu autē cū uraueris intrā in cubiculū: r̄ clauso

O r̄ta laus ab alio querat: a dño ostio ora patrē tuū: r̄ p̄r tuū qđ videt in abscondito reddet tibi. Clauso qđp̄

Mat. vi.

pecipit. Cū factis elemosynā nesciat sinistra tua qđ faciat dextera tua. id est in p̄spectu sup̄ne pietatis fundit affectū dispensationi pie nequaquā se gl̄ia vite cū mētis. Et vox audīt in absconditō: cū per sc̄tā desideria silēt̄r clama-

nis appetitio ignozet fauozis. Valde tur. Cū recte p̄ Psal. ir̄

cat qđ ad eius mercedē sufficere fauozis desiderij paup̄er̄ exaudiuit dñs: desideria cordis eoz̄ audiuit aur̄ tua

res hūanos putat. Cum em̄ p̄ recto De patientia Moralū libro. xviij. Et in homelia Cū audierit. ca. xxv.

ope laus trāsitoria querit/ eterna retributiōe res digna vili p̄cio venundat. de qđ vitz p̄cio p̄cepto vitas d̄t. Adisti qđ dictū est. Diliges p̄

Amē dico vobis: receperunt mercedem suam. Ego autē dico vobis. Diligite inimicos v̄ros: bñfacite his qđ oderūt vos. In nouo testamēto nōnulla facta p̄

De mercede hypocritarū lib. viij. moralium. Capitulum. xliij. bident/ r̄ magne culpe esse deputant que sub veteri testamēto quandā tē-

Mat. v.

A mendico vobis receperit mercedē suā. In cunctis op̄ibō suis nere veritatē imaginē videbant: r̄ in

hypocrita q̄rit honoris reuerētiam/ nois culpe forsitan esse poterāt atq̄

laudis gl̄iam/ a melioribō metui/ san- putabant: in qđ testamēto p̄ tauroz̄

ctus ab om̄ibō vocari. sed cū transito bircōz̄ q̄ victimas sacrificiū nō fuit

rijs fauozibō inbiaf̄ per ditē p̄cipiēdo ip̄a veritas/ sed vmbra veritatis. Nā

qđ laborat: veritate attestate que ait in nouo testamēto p̄ceptis altioribō

vt. 5.

A mē dico vobis receperūt mercedē suā. sed hec merces tenet̄ diu nō p̄r: cum̄ iustū q̄ est vt facta qđaz̄ que in illo p̄plo veritatē vmbre deseruierāt

qđ p̄ ostēsis op̄ibō honoris tribuit: sed deferam. Si q̄s̄ nō per testamētū

vitz ad terminū negat. Laudes resonant: sed ad finē cū laudibō t̄pa festinat. Neq̄q̄s̄ q̄ppe mētis eī intēto in verus aliquā suā culpā sicut est mendacius: vult tueri: qđ min⁹ illic q̄bus

illa gl̄ia figur̄/ qđ sine fine possidet. rez alienarum raptum retributiōez

inurie qđ infirmis illic p̄cessa sunt nocere sibi nō posse. Que om̄ia cūctis

Mat. vi.

O r̄ta autē cū oraueris intrā in cubiculū tuū. Intus est in desiderio cordis secre⁹ clamor oratiōis qđ sequit̄: que nobis iā sue significatio

Gregorianaeceptiones.

nis umbra postposita in vera carne
Declaratur.

In homelia super euangeliū **S**i
mille est regnū celoz homini regi.

Patres q̄ppe veteris testamenti
et p̄missione legis acceperat q̄
eius aduersarios suos odij retribu
tione p̄citeret: sicut in lege sc̄ptū est.
Diliges amicū tuū: et odies inimicū
eius. **A**ccepta q̄ppe tūc iustis licētia
fuerat: vt dei suosq̄ aduersarios q̄n
ta possent virtute cōprimeret: eosq̄ tu
re gladij ferirēt. **N**ō in nouo p̄culdu
bio testamēto cōpescit: cum p̄ semet

Luce. vi. ipam p̄dicat veritas dicēs. Diligite
inimicos v̄ros: b̄n̄facite his qui odes
rūt vos. **E**t ad patiēter toleranda q̄

Luce. xxi. ab eis inferunt mala discipulos suos
alibi cohortat dicēs. In patiētia ves
stra possidebit̄ anias v̄ras. **I**demco
possessio anie in virtute ponit patiētie

Nota. q̄ radix oim custozq̄ virtutū patiē
tia est. **P**er patiētiam nō possidem⁹
anias n̄ras. q̄ dū nobis ipsi d̄nari di
scimus hoc ip̄m incipim⁹ possidere
q̄d sumus. **P**atiētia vera est aliena
mala equanimiter p̄peti: p̄tra eū q̄q̄
qui mala irrogat nullo dolore morde
ri. **N**ā q̄ sic mala primi portat vt t̄n̄
tacitus doleat et t̄pus digne retribu
tionis querat: patiētia nō exhibet sed

I. Co. xiiij ostēdit. **S**criptū q̄ppe est **C**haritas
patiēs est. **P**atiēs nāq̄ est vt aliena
mala toleret. **B**enigna nō ē vt ip̄os
etiā q̄s portat amet. **H**inc nanq̄ per

Luce. vi. semetipsam veritas d̄t. Diligite imi
micos v̄ros: b̄n̄facite his q̄ vos odes
rūt orate p̄ persecuentibz et calūnian
tibz vos. **V**irtus itaq̄ est corā hoibz
aduersarios tolerare: sed virtus corā
deo diligere. q̄m hoc solū de⁹ sacrifi
cium accipit q̄d ante eius oculos in

altare boni operis flāma charitatis
incendit. **S**ciendū vero q̄ ideo ple

rumq̄ patiētes esse videtur: q̄a res
tribuere mala nō possum⁹. **S**ed qui

malū idcirco nō retribuit: q̄ nequias
q̄ valz p̄culdubio patiēs nō est. q̄m

patiētia nō in ostēsiōne inquirif. sed
in corde. **S**ciēduz: p̄terea est (quod

plerumq̄ patientibz solet cūenire) vt
eo quidez tempore quo aduersa pas
tiuntur vel p̄umelias audiūt: nullo

pulsentur dolore: et sic patientiā exhi
beant: vt custodire etiā innocentia
cordis curent. **S**ed cū post paululū

hec ip̄o que p̄tulerint ad memoriā
reuocant: igne vebemētissimi dolorz
instigant. argumēta v̄tionis exquibz

runt: et māfuerudinē quā tolerantēs
habuerūt in retractatiōe sua semet
q̄ aduersari⁹ quietis iam t̄pe ad v̄s

ctoris animū redit: et vel dāna rerū/
vel iniuriarū iacula ad memoriā re

ducit: cūctaq̄ que sibi sunt illata ves
hemēter exaggerās/ intolerabilia fu

isse ostendit. **Q**uiescētis igit̄ animū
tanto furore p̄turbar: vt plerūq̄ vir

patiēns illa se equanimiter tolerasse
etiā post victoriā captiu⁹ erubescat.

seqz nō reddidisse p̄umelias doleat:
et deteriora repēdere si p̄beat occasio

querat. **Q**uidz ergo isti: sunt filies/ni
si bis qui p̄ fortitudinē in cāpo sunt

duz: intra v̄rbis claustra capiuntur.
Quidz isti sūt filies: nisi bis quos ir

rucns ḡuis lāguoz: a vita nō subtra
bit: s; leniter veniēs recidiua sebus

occidit. **I**lle ḡ veraciter patientiam
seruat qui et ad ip̄s aliena mala sine

dolore tolerat. et hec eadē retractans
pertulisse se talia exultat: ne patiētie

Super euāg. Matthei. Fo. VII:

bonum quod in perturbationibus eius
stoditur quietis tempore percat.

De oratione Moralium libro. xxxiij
Et in dialogo libro. iij. Ca. xxvi.

Rom. xij **O**rate p̄ persecutibus et calum
niantibus vos. Libētius sacrifi
cium orationis accipit/ cū in conspex
eru misericordis iudicis primi dilec
tione p̄dit. **Ad** tunc veraciter q̄sq;
cumulat: si b̄ etiā p̄ aduersarijs im
pendat. **Hinc** est etiā q̄ magistra ve
ritas d̄t. **O**rate p̄ persecutibus et calu
mniantibus vobis. **Hinc** rursus ait.

Ibidem. **Cum** stabitis ad orandū dimittere

Mar. xi si qd̄ habetis aduersus aliquos: vt et
par̄ vester q̄ in celis est dimittat vos
bis pctā vestra. **Plus** itaq; p̄ se va
lere p̄ces suas efficit: qui et has alijs
impedit. **Orant** igit̄ sc̄ti p̄ iniurijs
suis eo tēpe quo p̄nt ad fructuosam
pniam eor̄ corda p̄uertere/ et ip̄a cō
uersione saluare. **Quid** em̄ aliud pro
iniurijs orandū est: nisi hoc qd̄ ait

h. Tim. ij ap̄ls. **Et** det illis d̄ns pniam ad cog
noscendā v̄itatē: et respiciat a dia
boli laqueis a q̄ capti tenent̄ ad ip̄i
volūtatē. **S** factō iudicio cum eos
in inferno ardere viderint: tunc pro
cis non orabūt: q̄ iam nullaten⁹ ad
op̄a iusticie ab iniquitate cōmutari po
terunt. **Eadē** itaq; causa est cur non
orēt tunc p̄ hoib; eterno igne dāna
tis: que nūc etiā causa est vt nō ore
tur p̄ diabolo angelisq; eius eterno
supplicio deputatis. **Nel** q̄ nūc etiā
cā est vt nō orent sancti hoies p̄ ho
minib; infidelib; impijsq; defunctis
sc̄z q̄ de eis vtq; quos eterno depu
tatos supplicio iam nouerūt: ante il
lus iusti iudicis p̄spectū oratōis sue
meritū cessari refugūt. **Ad** si nunc

Nota.

quosq; viuētes iusti mortuis et dam

natis iniustis minime cōpatiunt̄: q̄n̄
ad huc aliqd̄ iudicabile de sua carne
se p̄peti etiā ip̄i nouerūt: q̄nto distri
ctius tunc iniquoz tormēta respici
unt q̄n̄ ab om̄i vicio corruptōis eru
ti/ ip̄i tam iusticie vicinus et artius
inherēbūt. **Sic** q̄ppementes eor̄ p̄
hoc qd̄ iustissimo iudici inherēt vis
districtōis absorbet: vt oino eis non
libeat quicqd̄ ab illius interne regu
le subtilitate discordat.

Moralium libro. viij. et in homelia
sup̄ **Si** quis vult post me venire. **De**
abstinentia simulata. **Cap. xxvij.**

Omn̄ ieiunatis nolite fieri sicut
hypocrite tristes. **Exterminat**
em̄ facies suas vt pareāt hoib; teius
nātes. hypocrite mira abstinentia ple
rumq; se affligūt. ieiunij coruz ora
pallefcūt/ corp⁹ debilitate quatit̄: pes
ctus interrūpentib; suspirijs vigeat.
sicq; mort̄ p̄ abstinentiā appropriant:
vt pene q̄tidie moriētes viuāt. **Sed**
ad hec hūanos oculos querūt: ammi
rationis gl̄iam expētūt. **Abstinentiā**
naq; q̄carnis e vicino nōnunq; vana
glor̄ia obsidet et comitat̄. q̄ dum tes
nuitas in corpe/ dum pallor in vultu
respicit/ virt⁹ patefacta laudat. et tan
to sc̄clerius foris fūd̄it: q̄nto ad hū
manos oculos p̄ ostēdit; pallorē exijt.
Et plerūq; fit vt qd̄ agi cā dei credit̄
tur/ p̄ solis fauoribus hūanis agat.

Ad bene **Simon** ille significat: qui
inuētus in itinere crucē d̄ni in anga
riā portat. **Aliena** q̄ppe oner̄ a in an
garia p̄stat̄: q̄n̄ per vanitat̄ studiū
aliqd̄ gerit. **Qui** ergo per **Simone**
designant̄/ nisi abstinentes et arrogā
tes? **Qui** per abstinentiā quidem car
nem afficiūt: sed abstinentie fructum
interius nō req̄rūt. **Crucē** ergo d̄ni

Mat. vi

Matth. xxiij.

Mar. xij

Gregoriane exceptiones

In angaria Simon portat. qz cū ad loz habitū cernim⁹. cū ipam in electis opus bonū ex bona volūtate nō dūctis r reprobis specie p̄filiōis videtur: rē iusti sine fructu peccator opemur: vñ nīe intelligēte sup̄petat vt rāf. **Qu** r isc̄s; **Simō** crucē portat electos a reprobis/ vt veros a falsis cōsed non morit: qm̄ abstinentes r arro prebēdendo discernat. **Qd** tñ cuius gantes p̄ abstinentiā quidē corp⁹ affi agnoscom⁹: si intima in mēoria p̄ccati: sed p̄ desideriu⁹ glorie mūdo vixunt: ab ore primoz admiratōis ser fructibus eoz cognoscer⁹ eos. Neqz mo querit: nihilqz tāto labore aliud cū sunt p̄sanda q̄ ostēdunt in imas nisi estimatio humana cogitat. gine: sed que seruant in actione.

In homelia sup̄ euangeliu⁹ **De** **De** falsis c̄brianis. **Moralium** lib. **Capitulum** xxx. **Capitulum** xxx.

Nat. vii

Atendite a falsis p̄betis q̄ve **Q**uam ad vos in vestimētis ouiu⁹ intrinsec⁹ aut sē lupi rapaces. **M**ulti em̄ regūminis curā suscipiūt: ad laecerandū subditos inardescūt: terrorem p̄tatis ei bibēt. r q̄b p̄desse debuerāt nocēt. **E**t qz charitatis viscerā nō habēt dñi videri appetūt p̄ces se esse minime recognoscūt: humiliatatis locū in elationē dñatōis imutant. r si qñ exteri⁹ blādiunt: intrinsecus seuiūt. de quibz x̄itas d̄r. **V**eniūt ad vos in vestimētis ouiu⁹: intrinsec⁹ autē sunt lupi rapaces. **Q**ui nō locū regūminis suscipit: mala inferre nō debz: s; tolerare: vt ex ipa sua māsuetudine iram seuiētium mitiget r p̄ctoz vulnera in alijs ip̄e afflictionibus vulnerat⁹ sanet. **Q**uē r si qñ zelus rectitudinis erigit vt erga subiectos seuiat: furor ipse d̄ amore sit/ nō de crudelitate: quatin⁹ r iura disciplinē foris exhibeat: r int⁹ paterna charitate diligit quos foris quasi insequendo castigat.

Nat. vii

Moralium libro. xxxi. **De** discretione bonoz r maloz. **Capitulum** xxx.

Quā fructibus eoz cognoscer⁹ eos. **Q**uā vñ eundēqz bonoz r maloz tra se regeneratos tabescit. et quisqz

Non om̄is qui d̄t mibi dñe dñe **N**on om̄is qui d̄t mibi dñe dñe intrabit in regnū celoz. **A**ntiquas hostis post mediatoris r redemptoris n̄i aduentū multos q̄ baptis matis sacramēto sunt signati: r sub c̄brianitatis nomie positi. qz recte vt uere negligūt post cognitōes redemptoris suscipit: post lauacri vnda polluit: post sacramēta celestia ad inferni pfundū rapit. **F**ide em̄ tenēt: s; vt tam fidei nō tenēt. q̄a aut apte illicita faciūt. aut ex puerlo corde q̄ agūt praua sunt: etiā si sc̄tā videāt. **Q**uia em̄ nonnulli p̄fite dō fideles sūt nō v̄ uēdo. hinc est qd̄ veritatē voce dicūt. **N**ō om̄is qui d̄t mibi dñe dñe intrabit in regnū celoz. **H**inc rursuz ait. **Q**uid autē vocat⁹ me dñe dñe: r nō facit⁹ que dico: **H**inc Paul⁹ ait. **C**ōfitemē se nosse deū: factis autē negāt. **H**inc Jobes d̄r. **Q**ui d̄t se nosse deū r mādara ei⁹ nō custodit: mēdax est. **H**inc est qd̄ d̄ ipa p̄ma sua dñs plebe conquerit dicēs. **P**opul⁹ hic labijs me honorat: cor autē eoz lēge ē a me. **H**inc **P**salmista ait. **D**ilexi ut cum in ore suo r lingua sua mētiti sunt ei. **A**nt: qu⁹ itaqz aduersari⁹ toto nunc annisu in illoz morē se erigit: q̄s cōtra se regeneratos tabescit. et quisqz

Nat. vii

Ibidem

Luce. vi

Titū. j.

j. Job. ij.

Nat. xv

p̄. lxxvij

Super euag. Mathei Fo. IX

christianus eius seruiri totiens se
subicit: quoniam ad iniquitate decur
rit et deluit. Si igitur ambulandi cau
tela negligit incassus credendo rectu
iter tenet. quoniam via quodam fidei ad ce
lestem patriam proficit: sed offendentes et
recte viuere negligentes mime producit.

De oratione dnica. **Moralium li
bro. xxvij.**

Capitulum. xxvi.

Fat voluntas tua sicut in celo et
in terra. Aliqua per celos hi qui
in celestibus sunt conditi angelici spiritus
patet designari. Unum et in oratione nostra di
cere voce vitari instruimur. fiat vo
luntas tua sicut in celo et in terra. ut
nimis voluntas dei sicut a superiore
creatura agit: ita in omnibus etiam ab
humana infirmitate seruetur.

Moralium libro. xv.

Possunt etiam in hac oratione per celu
iusti et per terra peccatores accipi. Unum
petimus ut videlicet voluntas nostri co
ditoris sicut in omnibus iustis proficit: ita
et in nobis quod peccatoribus impleat.

Moralium libro. xxvij. Cap. xxvij.

Panem nostrum quotidianum da nobis
hodie. Ecce et nunc dici in
etiam ut deus oramus. Noster quippe fit
cum accipit qui tamen dei est: quod ab illo
datur. Et dei ergo est ex munere: et
noster fit veraciter per acceptionem.

In homelia super euangelium Hoc
est preceptum meum.

Cap. xxviii.

Dimite nobis debita nostra. Inis
amicus noster in nobis deliquit
grauiter: damna intulit: iuuuantes lesit:
amantes persecutus est. recte manda hec
essent si remittenda nobis delicta non
essent. Aduocat enim noster peccatum no
bis in causa nostra composuit: et ipse eius
deus cause iudex est qui aduocat. pres
ti vero quam composuit conditionem inse

ruit dicens. Dimitte nobis debita no
stra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Quod ergo ipse iudex venit qui
aduocat? extitit ipse peccatum exaudit qui
fecit. Aut igitur non facientes dicimus.
Dimitte nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris: et nosmet
ipsos hoc dicendo amplius ligamus. aut
fortasse hac conditionem in oratione inter
mittimus: et aduocatus noster peccatum quam
composuit non recognoscit: atque apud se
proprum dicit. Scio quod monui: non est
ipsa oratio quam feci. Quid ergo nobis
agendum est nisi ut vere charitatis
affectum impendamus fratribus: nulla in
corde malicia remaneat. Memoretur
te quod monemur: dimittite et dimittes
tur vobis. Ecce et debet nobis: et des
bemus. Dimittamus ergo quod debet no
bis: ut dimittatur quod debet a nobis.

Moralium libro. iij. Cap. xxviii.

Deus in tentatione inducere
nos debet cum nos ab aduersario induci
patitur. Unum patrem in oratione postu
lamus dicentes. Ne nos inducas in
tentationem. Neque enim in tentationem
dominus inducit qui semper a tentatione sub
ditos misericorditer pregit. Sed tamen
in tentatione quasi eius inducere est: a
tentationis nos illecebra non munire.
Et tunc nos in tentationis laqueum non
inducit: cum tentari ultra quam non possu
mus non permittit.

De remissione peccatorum. **Moralium
libro. x. Cap. xxxv.**

Si enim dimiseritis hominibus pec
cata eorum: dimittet et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si au
tem non dimiseritis hominibus: nec pa
ter vester dimittet peccata vestra. Si
ui mens nostra orationis sue tempore eorum

Mat. vj
et Luc. xj

Mat. vj

Gregoriane exceptiones

- Confusione deprimat: si hanc aut sua ad
huc opatio inquinat/ aut aliene ma-
licie seruat⁹ in corde dolor accusat.
Quid autē hac doloris malicia repe-
riri deteri⁹ potest que in cōspectu iu-
dicis charitatē non inquinat/ sed ne-
cat: **Quis** quippe anie quelibz culpa
polluit/seruatus & cōtra primū do-
lor occidit. **Venti** nōq; vt gladius
figitur: & mucrone illius ipsa viscerz
occulta perforant. qui scz a transfixo
corde si pri⁹ non educit: nihil in ora-
tiōis p̄cibus diuine opis obtinetur.
quia vulnerat; membris imponi sa-
lutis medicamina nequeūt: nisi ser-
ruat a vulnere ante subtrahat. **Hinc**
est cū q; per semetip̄am vitas dicit.
Nisi remisert; hominib; peccata eo-
rum: nec pater vester q; est in celis re-
mittet vobis pctā vestra. **Hinc** am-
monet dicēs. **Cū** stabitis ad orādus
dimitte si qd habetis aduersus ali-
quē vt & pater vester qui in celis est di-
mittat vobis pctā vestra. **Hinc** rur-
sum ait. **Datez** dabit vobis: dimitte-
te & dimittet vobis. **Hinc** cōstitutōi
postulatiōis p̄ditionem posuit pieta-
tis dicēs. **Dimitte** nobis debita nos-
tra sicut & nos dimittim⁹ debitoru-
bus nostris. vt p̄fecto bonū qd a deo
compuncti petim⁹: hoc primuz cum
primo cōuersi faciamus. **Tūc** ergo
vere sine macula & cōfusione faciem
ad deuz in oratione leuamus: cū nec
nos p̄hibita mala cōmittim⁹/ nec ea
que in nos cōmissa sūt ex proprio zel-
lo retinemus.
- Moralium** libro. xv. De postula-
tione. **Capitulum** xxxvi.
- Mat. vj.** **Querite** primū regnuz dei. **Cū**
deus in oratiōe nō q̄rit: citius
in oratione anim⁹ lassatur. quia cum
- illa quisq; postulat que fortasse in p̄ta
occultis iudiciū deus tribuere recu-
sar: ip̄e quoq; venit in fastidio q; non
vult dare quod amat. **Sed** se magis
dñs quā ea que condidit vult amari
et̄na potius q̄ terrena postulari: sū-
cut scriptū est. **Querite** primū regnuz
dei: & hec om̄ia adicient vobis. **Qui**
enim nō ait dabunt/ sed adicient: p̄-
fecto iudicat aliud esse qd p̄cipalē
datur/ aliud quod supradidit. **Quia**
enim nobis in intētiōe eternitas in-
usu & tēporalitas esse debet: & illud
datur. & hoc nūmz ex abundantia su-
peradditur. **Et** tū sepe homies duz
bona sp̄alia postulat/ eterna & p̄es-
mia nō regrūt. petūt qd adicient: & il-
lud nō desiderāt vbi adicient. nec lu-
crum sue petitiōis esse deputat si hic
sunt tēporalē paupes/ & illic beatitudi-
dine diuites si in eternū viuant.
- De miracula** facientib; **Moralium**
libro. viij. & in **Ezechielis** homelia. v.
secūde parris **Capitulum** xxxvij.
- Domine** dñe vōne in nomine tuo
p̄betauimus: & in noie tuo des-
monia eiecim⁹: & in tuo noie sanctos
mltas fecimus. **Plerumq;** sanctos
viros aspiciunt mira agere/ virtutes
multas facere/ leprosos mūdare/ des-
monia eijcere: egritudines cor: porz sus-
gare: p̄betie spiritu v̄tura predice-
re. **Sed** aliqui danē & reprobis. **Unū**
vero signū est electis soliditas chari-
tatis: sicut scriptū est. **In** hoc scietur
quia mei discipuli estis si dilectiones
habueritis adinuicē. **Hec** autē miras-
cula cum electi faciāt: longe dissimi-
liter a reprobis faciūt. quia quod ele-
cti ex charitate hoc reprobi studēt p̄-
elatiōez agere: & per dona q; a dño p̄-
ceperūt: no eius gl̄iam/ sed p̄prios fa-

Super euāg. Matthei Fo. X

uoces querūt. talesq; se esse credunt
q̄les se p̄dicari foris audiunt. **U**n̄ sit
plerūq; v̄ ad supernū quoq; iudiciū
cū fiducia veniāt. q̄ tales apud eter-
num iudicē se credūt. q̄les ab hoib; **S**
foris habebant. **S**; cū in terrore di-
stricti examinis om̄is ante acie fidu-
cia scitatis ceciderit. z cū alieni oris
testimonia sibi deesse cognouerit: ad
sua se opera enumerāda p̄uertunt in

Mat. viij iudicio dicētes. **D**ñe dñe nōne in no-
mine tuo p̄betauim⁹: z in tuo noie
demonia eiecimus: z in tuo nomine
struces mltas fecim⁹? **S**; p̄ his ope-
rib; nequa q̄ p̄mū recipiūt retribu-

Ibidem tionis. q̄ eis reprobat⁹ in iudicio p̄-
tinus iudex dr. **N**unq; noui vos di-
scedita a me q̄ opamini iniquitatē. **I**n-
de ergo eos tūc eo districtior senten-
tia p̄cutit: q̄ nūc sup̄na bonitas etiaz
ingratis sua dona largius infundit.
fitq; eis amplitudo muner⁹ incremē-
tus damnatiōis. q̄ per accepta bona
in sua laude se nunc eleuātes. inde cō-
tra dātem sup̄biunt: vnde ei ampli⁹
bumiles esse debuerunt.

Mat. xij. **M**oralium libro. xxiij. z. xxvij. z
xxix. z. xxxij. **D**e his qui reprobandi
sunt. **C**apitulum. xxx. vij.

Nescio vos vnde sitis: discedita
a me oēs oparij iniquitatē. **D**ēs
arrogātes qui v̄ signis/vel scientia/
vel p̄betia/v̄ aliquib; magnis ope-
ribus pollent. atq; per hec dona pla-
cere hominib; appetūt: z in virtutib;
quas accipiunt laudes ab hominib;
querūt. nūc inra sancte sinum ecclie
dñs tolerat z perfert: sed in futurum
aperte eijciat. cū secretis celestib; p̄-
extremū z publicū iudiciū repellat.
Ipsi tñ reprobat⁹ veniēt iudici do-
na sua ad eiusdē mēoriā reuocabūt:

z que in eius fecerūt nomie replica-
bunt cum dicēt. **D**ñe dñe nōne in no-
mine tuo p̄betauimus: z in tuo noie
demonia eiecimus: z in tuo noie virtu-
tes mltas fecim⁹? **S**; quō dñs tales
p̄ficiēs repellat ostēdit dicēs eis q̄s
reprobat. **N**escio vos vnde sitis: disci-
dite a me oēs oparij iniquitatē. **S**cire
dei approbare est: nescire v̄o reproba-
re. ac si apte dñs dicat. **E**go arrogā-
tes nescio. i. eoz vitā in sapiētie mee
virtute nō approbo. quia dū laudib;
inflant humanis/a vera inanesunt
gloria eterne retributionis.

Moralium libro. xi.

Quia em̄ scire dei aliqñ dī cogno-
scere aliqñ approbare/ z scit iniquū.
quia cognoscēdo iudicat. neq; enim
iniquū quēpiam iudicaret si nequa-
q; coḡsceret: z tñ iniquum nescit: quā-
tius facta nō approbat. **E**t nouit ergo
quia dephendit/ z non nouit: quā-
tius hunc in sue sapiētie specie non reco-
gnoscit: sicut de veraci quolibet viro
dī quia falsitatē nesciat: non quia cū
ab alijs falsum dicit hoc rephendere
ignorat/ sed eandē ipam fallaciam: z
scit in examie z nescit in amore: vt vi-
delicet hanc ipē non agat quā actam
ab alijs damnat.

In homelia super **E**rat q̄dam re-
gulus **D**e acceptione personarum.
Capitulum xxxix.

Venit ad dñm **C**enturio dicēs **Mat. viij.**
Dñe puer meus iacet paraly-
ticus in domo/ z male torquet. **E**ui
Iesus prius respondit dicēs. **E**go
veniā z curabo eū. **S**ollerter hic no-
bis est intuentū: q̄ cū quidā regu-
lari⁹ filius infirmabatur capharna-
um rogaret dñm vt descenderet z sa-
naret eum. **R**ndit ei dicens. **V**ade fi-
li

Mat. viij

Nota.

Mat. viij.

Gregoriane exceptiones

Obi sup.

lius tunc vivit. Quid est q̄ regulus rogat vt ad filiū eius veniat: et tñ cor poralit̄ ire recusat. ad seruū x̄o cen turionis non inuitat: et tñ se corpali t̄re pollicet. **Reguli filio** p̄ corpalem p̄sentia nō dignat̄ adesse: cēturionis seruo nō dedignat̄ occurrere. Quid est h̄ nisi q̄ supbia n̄ra retundit̄ qui in hoibz nō naturā q̄ ad imaginē dei facti sunt: sed honores et diuitias ve neramur. Cūq̄ p̄sāmus que circa eos sunt interiora p̄fecto minime p̄ uidem. Dū ea p̄sideramus q̄ in cor poralibz despecta sunt: negligim⁹ p̄ sare qd̄ sunt. Redēptor x̄o noster vt ostēderet qz q̄ alta sunt hoim̄ sancti despicēda sūt. et q̄ despecta sūt hoim̄ deo despecta nō sunt: ad reguli filiū ire noluit: ad seruū x̄o cēturionis ire parat⁹ fuit. **Incepata est** ḡ n̄ra supbia/que nescit p̄sare hoies p̄pter ho mines: sola vt dixim⁹ que circūstant hoibz p̄sāt. naturā nō aspicit: hono rem dei in hoibz nō agnoscit. **Ecce** nō vult ire filius dei ad filiū reguli: et tñ ire parat⁹ est ad salutē serui. **Cer** tēsi nos cuiuspiā seruus rogaret vt ad eū ire deberemus: p̄tinus nobis supbia n̄ra in cogitatioe tacita respō dert dicēs. **Nō eas:** qz temetipz des generas: honor tu⁹ despicit/loc⁹ vi lescit. **Ecce** de celo venit q̄ seruo oc currere in terra nō despicit: et tamen humiliari in terra cōtemnimus qui de terra sumus.

Nota:

De occultatione boni opis. **Mo** raliū libro. xix. et **Dyalogorū** libro primo.

Capitulum. xl.

Quasi illuminati diffamauerunt **Iesum.** **Sanctorū viroz** est bo na que fecerūt occultare: ne p̄tingat eis lapsus elatiōis incurrere. **Dunc**

est q̄ dñs **Iesus** duos iurta viā ces cos sedētes illuminās/p̄cepit dicēs: **Videte** ne q̄s sciat. de q̄b̄ illico scri ptū est: qz illi abesites diffamauerūt eū p̄ totā terrā illā. **Sed** q̄renduz no bis est: qd̄ sit h̄ qd̄ ipse dñs cui hoc ē velle qd̄ posse et taceri virtutes suas voluit: et tñ ab his q̄ illuminati sunt/ quasi inuit⁹ indicat⁹. **Quid** nā vni⁹ genit⁹ filius p̄ris et sancto coetern⁹ spiritui hac in re velle habuit. qd̄ im plere nō potuit: vt miraculum qd̄ ta ceri voluit/minime potuerit abscon di. **S;** redēptor n̄ p̄ mortale corp⁹ omne qd̄ egit h̄ nobis i crep̄lo actio nis p̄buit: vt p̄ nostraz virtū modu lo eius vestigia sequētes inoffens⁹ pe de opis p̄sentis vite carnam⁹ viam. **Miracula** nanqz faciēs et taceri iussit et tñ taceri nō potuit: vt videt̄ electi eius exēpla doctrine illius sequētes in magnis que faciūt latere qd̄ez in volūtate habeāt: sed vt p̄sint alijs prodant̄ inuiti: quatin⁹ et magne hu militatis sit q̄ sua opera taceri appe tunt: et magne vtilitat̄ sit q̄ eorum opa taceri nō p̄t. **Nō** ḡ dñs voluit fieri quicqz et minime potuit: sed qd̄ velle mēbra eius debeāt: qd̄ue d̄ eis etiā nolentibz fiat doctrine magiste rio exemplū dedit. illius igit̄ exēplū sequētes: et facta qd̄em sua occultan do seipos custodiāt. sed dum prodūt inuiti bona ad p̄ios suos exempla transmittāt. **Occultent** ergo studio/ necessitate publicentur: et eoz occul tatio sit custodia p̄ria: eozū publica tio sit vtilitas aliena.

Moraliū libro p̄mo. **Et** in pasto rali caplo. xxxv. et in homelia super **Si quis diligit me.** **De** prudentia et simplicitate. **Capitulum. xli.**

Mat. ix.

Super euāg. Matthei Fo. XI

Quod est prudentes sicut serpentes laborare debent simplices ut simplicitate bono prudentia adiungant: quatinus sic securitate de simplicitate possideant: ut circumspicientes prudentie non amittant. **D**unc per semetipsum discipulos suos veritas admonet dicens. **E**stote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colubae. **Q**ua in re notandum est quod discipulos suos nec de columba sine serpente, nec de serpente sine coluba voluit dominus amonere, sed utraq; necessario coniunxit in ammonitione. quia videlicet in electorum cordibus simplicitate columbae debet astutia serpentis acueri et accendere: et serpentis astutia columbae simplicitas temperare: quatenus nec seduci per prudentiam valeat nec ab intellectu studio ex simplicitate torpescant. **D**unc

Matth. x.

1. Corin. xiii.

Paulus ait. Nolite pueri effici sensibus. **E**cce prudentia serpentis audiuimus nunc de simplicitate columbae muniamur: sed malicia pueri estote. **M**oralium libro. xj. et in Ezechielis homelia. vj. De expositione scripturarum. **C**apitulum. xliij.

Matth. x.

Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine. **C**um aliqua mystica de occultis prophetarum verbis a credentibus agnoscuntur / quid aliud quam profunda de tenebris reuelantur: **U**nde ipsa quoque veritas discipulis in parabolis loquens ait. **Q**uod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, id est aperte exponite que in allegariarum obscuritatibus audistis. **C**um enim mysticos allegariarum nodos per explanationem solummodo: in lumine dicimus quod in tenebris audiuimus.

Moralium libro. iij. De malis personarum suis. **C**apitulum. xliij.

Veni separare homines aduersus patrem suum: et filium aduersus matrem suam: et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. **A**ntiquus aduersari non solum per semetipsum / sed per eos etiam qui nobis adherent / statum fatagit nostrae mentis inclinare. **C**um enim cor nostrum sua persuasionem non subvertit: ad hoc non mirum per linguas adherentium reperit. **D**unc per prophetas dicitur. **N**usquam quod se a primo suo custodiat: et in omni fratre suo non habeat fiduciam. **H**inc rursum scriptum est. **E**t filiis tuis caue: et a domesticis tuis attende. **C**allidus namque aduersari cum a bonorum cordibus repellit se conspicit / eos qui ab illis valde diliguntur exquirat: et per eorum verba blandiens loquitur qui plus ceteris amat. ut dum vis amoris cor perforat / facile persuasionis eius gladius ad intime rectitudinis munimina irrumpat.

Ibidem.

1. Thim. ii.

Ecclesi. xxxij. Nota.

Matth. x.

In homelia super anno quoddecimo de susceptioe indigentium. **C**a. xliij.

Quanta sit virtus in continentia. **Q**uod susceptioe indigentium: ostendit redemptor noster cum ait. **Q**ui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. **E**t qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. **I**n quibus verbis notandum est quia non ait mercedem de propheta vel mercedem de iusto: sed mercedem prophete / et mercedem iusti accipiet. **A**liud est enim mercedem de propheta / aliud mercedem prophete. **E**t aliud mercedem de iusto / aliud mercedem iusti. **Q**uid enim est dicere / mercedem prophete accipiet / nisi quia is qui prophetam sua largitate sustentat: quis ipse prophetam non habeat / apud omnipotentem tamen dominum prophete

Gregorianae exceptiones.

ne p̄mia habebit. Iste em̄ p̄betie spiritu plen⁹ est: sed tñ corporeo indiget alimēto. z si corp⁹ non reficit/ certuz est q̄ vor ip̄a subtrahat. Qui igitur alimētū p̄betie p̄pter h̄ q̄ p̄beta est tribuit/p̄betie illius vires ad loquēdū dedit. Cum p̄beta ergo p̄betie mercedē accipit: qui z si spū p̄p̄betie plen⁹ nō fuit: hoc tñ ante dei oculos exhibuit q̄ adiuuit. Ille fortasse iustus est: z quāto in hoc mūdo nihil possidet/tāto loquēdi p̄ iusticia fiduciam maiorē habet. Hunc dum ille sustentat qui in h̄ mundo aliqd possidet: z fortasse p̄ iusticia adhuc loqui libere nō p̄sumit/iusticie illius libertatez sibi participē facit: vt cū cop̄riter iusticie p̄mia recipiat: quē sustētando adiuuit: quatin⁹ eandē iusticiam libere loqui potuisset.

De Joanne baptista Moralium libro. xxxiiij. z in homelia. ix. sup̄ Ezechielem. **Capitulum. xlv.**

Nota. **Q**uid existis in desertū videre? Arundinem vento agitaram. Hoc in laudē beati Joānis baptiste turbis iudeoz a dño dī: cum mentis mobilitas q̄ nōnunq̄ in sacro eloquio per arundinē designari solz in eo esse denegat. post interrogatōez em̄ dñi subintelligit non. Qd̄ qz negādo distant cū ait. Sed qd̄ existis in desertū videre? Dominē mollib⁹ vestitū: Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt in domib⁹ regū sunt. Arundo autē vento agitata mō flatib⁹ erigit/ modo flatib⁹ inclinat. Om̄is autē infirm⁹ anū⁹ q̄ vel derogatione deijct⁹/vel laudib⁹ exaltatur/arūdo v̄to agitata ē. Qd̄ Jobes nō erat: qz inflexibilē mētis verūcē inter laudes hominū z derogatōez tenebat:

z eius mentē sancto spū solidat⁹ per diuersas partes nullus linguaz flatus inclinabat.

In homelia super loquēte Iesu ad turbas. **Capitulum. xlvj.**

Quid existis in desertū videre? Prop̄betā: Atiqz dico vobis/ z plus q̄ p̄betā. Joānes requisitus respōdit dicens. Nō sum p̄beta. Quia em̄ plus q̄ p̄betaz se nouerat esse/ p̄betā se negabat. Qui idcirco pl⁹ q̄ p̄beta dicit. qz p̄betie officiū est v̄tura p̄nunciare/ nō etiā ostendere. Joānes v̄o plus q̄ p̄beta est: quia quem v̄bo dixit/digito ostendit.

De penitentibus in homelia super anno quintodecimo **Cap. xlvij.**

A dieb⁹ Joānis baptiste regnū celoz v̄m patit. Turbas que veniebāt ad suz baptisimū Joānes admonēbat dicens. Facite fructus dignos penitētie. Et rursus. Qui habet duas tunicas det nō habēt. Quā iam patēt datur intelligi quid ē qd̄ veritas dicit. **A dieb⁹ autē Joānis baptiste vsqz nunc regnū celoz v̄m patit/ z violenti diripiūt illud. Que sūgne verba sentētie/ nobis sunt magis gnopere p̄serutanda. Nam q̄rendū est quō v̄m perpeti regnū celoz possit. Quis em̄ celo violentiā irrogat: Et rursus q̄rēdū est. si pati v̄m regnū celoz p̄t/ z violenti rapiūt illud: cur eandē v̄m a dieb⁹ Joānis baptiste/ z nō etiā ante pertulerit. In lege v̄o scriptuz est. si quis bec v̄ illa fecerit/morte moriat. Cunctis ergo legētib⁹ liquet: quia peccatores q̄sqz pena sue fueritatis p̄culit: non autē per p̄niam ad vitā redurit. Cum v̄o Joānes baptista redemptoris gratiam p̄currens p̄niam p̄dicat: vt pec-**

Luce. iij

Ibidem.

Super euāg. Matthei. Fo. XII.

catos qui ex culpa mortui est per eos
uersione uiuat: pfecto a diebus Jo
annis baptiste regnū celoz vim pa
titur. Quid est autē regnū celoz: nisi
locus iustoz. Solis em iustis celestis
patrie p̄mia debent: vt humiles/ ca
sti/mites/ et misericordes ad gaudia
supna perueniāt. Cum ho quis vel
supbia tumidus/vel carnis facinore
pollut⁹/ v/ iracūdia accensus/vel cru
delitate impius: post culpas ad peni
tentia redit/ et vitā eternā percipit: q̄
si in locū peccator intrat alienum. **A**
diebo ergo Joannis baptiste regnū
celoz vim patitur/ et violēti rapiunt
illud. quia qui p̄niam peccatorū in
dixit quid aliud q̄ celozū regno fieri
violētiā docuit. **Re**cogitemus ergo
fratres charissimi mala que fecim⁹:
et nosmetipsos assiduis lamētis atte
ram⁹. **Hereditatē** iustoz quā nō tes
numus per vitā/ rapiam⁹ per peni
tentia: vult a nobis omnipotēs talem
violētiā perperci. **Nā** regnū celozū
rapi vult nostris fletib⁹/ quod nostris
meritis non debetur.

In epistola ad Augustinū ep̄m
De cogitationib⁹ **Capitulum. xlvij.**

Mat. xv

Quod intrat in os conquinat
hominem. Sicut in veteri testamē
to exteriora opa obseruauit: ita in no
uo testamēto nō tam q̄d exteri⁹ agit/
q̄d id q̄d interius cogitat sollicita in
tentioe attendit vt subtili sententiā pu
niam. Nam cū multa lex velut in mū
da manducare p̄hibeat: in euangēlio
tamē dñs dicit. **N**on q̄d intrat in os
conquinat hominē: sed que exiunt de
corde illa sunt que conquinant ho
minem. **E**t paulo post subiicit expo
nens/ et ex corde exiūt cogitatioes ma
le. **U**bi vberim indicatū est: quoniam

illud ab omnipotente deo pollutū esse
ostendit in ope: q̄d ex pollute cogita
tionis generat radice. **U**n Paulus
quocq; ap̄la dicit. **O**mnia mūda mūdis
conquinatis autē et infidelib⁹ nihil esse
mundū. et mor eiusdē cām conquis
natiois annūciās subiūgit: conquina
ta sunt em̄ eoz mens et p̄scientia. **N**ō
est ergo cib⁹ immūdus et cui mens
immunda non fuerit.

De mortificatione **M**oralium libro
xxiij. et in homelia. x. sup **E**zechie:
lem.

Capitulum. xlii.

Si quis vult post me venire abne
get semetipm. **S**unt nōnulli q̄
vias veritat⁹ appetētes/ et eterna cus
picentes: valde se a mūdo alienos red
dunt: dū non solū aliena nō appetūt/
sed etiā sua derelinquūt. nō solum in
eo gl̄iam nō querūt/ sed hāc cū se ob
tulerit etiā p̄tēnū: et tāto oipotentis
dei amore replent: vt mutata mente
sibimetipsis extranei esse videant. im
plentes h̄ q̄d veritat⁹ voce dī. **S**i quis
vult post me venire abneget semet
ipm. **S**emetipm em̄ abnegat q̄ calca
to repto supbie ante dei oculos se a se
alienū esse demonstrat. seipz abnegat
qui mutat ad meliora: q̄ incipit esse
q̄d nō erat et desinit esse quod erat

De angelica natura **M**oralium li
bro secundo. **Capitulum. l.**

Videte ne p̄ternatis vnū ex his
pusillis. dico enim vobis quia
angeli eoz in celis semp vidēt faciē
p̄ris mei q̄ in celis est. **C**um de ange
lis per Paulū dī: nōne oēs sunt ad
ministratozū spūs in ministeriū mis
si p̄pter eos qui hereditatē capiēt sa
lutaris: quomodo videre semp faciē
p̄ris p̄nt: si ad ministeriū exteri⁹
p̄ nra salute mutunt. **Q**uod tamē cur⁹

Titus. 1.

Luce ix.

Matth.
xviij.

Gregoriane exceptiones.

soluminus/ si quate subrilicat/ sit an-
gelica natura pefamur. Neqz eni sic
a diuina visione foras excunt vt in-
terne pteplationis gaudijs puenit
qz si pditionis aspectu exites amitte-
rent: nec iacetes erigere/ nec ignora-
tibus vera nuciare potuissent. fonteqz
lucis que egredietes ipsi pderent: ce-
cis nullatenus ppararent. In hoc est
itaqz nunc natura angelica a nature
nre pditione distincta: qz nos z loco
circūscribitur/ z cecitat/ ignorantia
coartatur/ angeloz. No spūs loco qz
dem circūscripti sunt. sed tñ co:um-
sciētie lōge sup nos incōparabilē di-
latant. Interius qppe exteriūsqz sci-
endo distincti sunt: qz ipm fontē sci-
entie pteplant. Quid eni de his que
sciēda sunt nesciūt/ qz sciētē oia sciūt.
Eoz itaqz sciētia cōparatiōe nostra
valde dilatata est: sed tñ diuine com-
paratiōe scientie angusta/ sicut z ipsi
illoz spūs cōparatiōe nostrōz qdes
co:poz sunt spūs/ sed comparatione
summi z incircūscripti spūs corpus.
Et facie ergo pūs semp vident/ z tñ
ad nos veniunt: qnā ad nos spūali
pntia foras excit: z tñ ibi se vnde re-
cesserāt p internā pteplatiōez seruāt.

Mat. xi. De pnia Moralium. li. xxxv. ca. li.
Quitati reprobe dñs in euange-
lio dr. Si in tyro z sydone facte
fuisent vtutes q in te facte sūt/ olim
in cinere z cilio pnam egissent. In
cilio qppe aspiras z puctio pctōz:
in cinere no puluis ostēdit mortuoz.
Et idcirco vtrumqz h adhiberi solz
ad pniaz: vt in puctiōe ciliij cogno-
scam? quid p culpā fecim? z in faul-
la cineris ppendam? quid p iudiciū
facti sum?. Cōsiderentur q in cilio
pungētia vitia/ cōsideret in cinere p

mortis suam subsequēs pena iusta
vitiōz. qz eni post peccatū carnis cō-
tumelie surrexerūt/ videat homo in
aspirate ciliij supbiendo qd fecit: vi-
deat in cinere vsqz q peccādo puenit
Pōt qz cilio ipa p recordationē et
pniaz doloꝝ puctio designari. qz qñ
quodā cilio pctōz pūgit: dū in men-
te sua asper/ redargutionū stimulis
confricat. In cinere qz pnam agit:
qz ex pmo peccato qd per iustus iudi-
ciū factus sit sollerter attendit.

Moralium libro. xxv. z. xxvij. De
iudicijs dei. Capitulum. li.

Dominus p infirmitate carnis
nris obruit apparēs dum ali-
os reprobat/ alios vocat: mira iudi-
cia exhibuit: q a nobis z cogitari pnt
z cōprehēdi nō pnt. **Joan. ix.** **Ait** nāqz. In iu-
diciū ego in hūc mundū veni: vt qui
nō videt videat: z q videt ceci fiant.
Mat. xi. **Tñ** in euāgelio dñs cū de huius rei
cā loqueret/ ait. **Cōfiteor** tibi p dñe
celi z terre qā abscondisti hec a sapiē-
tibus z prudentibus: z reuelasti ea par-
uulis. Ita pat atqz mor tāqz rōnem
quandā abscondisti z reuelasti ad-
iungēs ait. quia sic fuit placitū ante
te. **Quibz** nimirū hīs exēpla hūilita-
tis accipim?: ne temere discutere su-
perna pntia de alioꝝ vocatiōe/ alioꝝ
no repulsione psumam?. **Cū** eni in-
tulisset vtroꝝ qz. nō mor rōnē reddi-
dit/ sic deo placitū dixit/ h vicz ostē-
dēs qz iniustū esse nō pnt qd iusto pla-
cuit. **Qd** aut ait. Abscondisti hec a sa-
piētibus z prudentibus z reliqz: sapientes
z prudentes videlz supbiētes vocauit
qz nimirū supbiētibus veritatē cogni-
tio denegatur. **Qui** eni nō subiūrit.
Reuelasti ea stultis sed paruulis tu-
morē se dānasse innotuit/ nō acūmē.

Super euag. Mathei Jo. XIII.

Qualiter ad deū accedere debeas: ria: sed cū trāseuntibz nolle transire. **Mozaliuz libro. xxi. Ca. liij.** Dū em̄ ꝑ vorū cūcta fugiūt q̄ prius

Mat. xi.

Uenite ad me oēs qui laborat̄, mentē ex desiderio adeptiōis afflues

Joā. iij.

Uad se venire nos dñs ꝑcipit: rā/ post ex pauore amissiōis ꝑmunt

Luc. xxi.

nimir̄ nō gressibz corpis/ sed ꝑfecti/ **Hoc etiam iugū fuitur/ a discipuloꝝ**

Nota.

bus cordis. ip̄e nāq; ait. **Ueniet ho** ceruice soluebat dñs cū diceret. **At**

ra qñ neq; in mōte h/ neq; in hieroso **tēdite vobis ne forte grauent̄ corda**

lymis adorabit̄ patrē. **Et paulo ꝑ.** vīa in crapula z ebrietate: ilico sub/

Ueni ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Mat. xi.

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Mat. xi.

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Ubi sup̄

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Uenite ad me oēs qui laboratis. **Uenite ad me oēs qui laboratis.**

Gregoriane exceptiones

- D**ignat⁹ est paru⁹. Sed melius et elat⁹is cam detegim⁹: et fudameta bus militat⁹ apum⁹ si breui memorat⁹oe pstringim⁹ qd mort⁹ auctor: qd vite suadeat pditor. Ille nihil aliud metes sibi subditas docet qd cellitudis culme appetere: cuncta eqilia metis tumore trāscedere: societate boim alta elat⁹oe trāsire: ac sese p⁹ potētia pditoris erigere: sicut de eis p⁹ psalmista d⁹.
- Jo. lxxij.** Trāsierūt in disposit⁹oe cordis: cogitauerūt et locuti sunt neqtias. Iniq⁹ tate in excelsum locuti sunt. iste autē ad spura/ad palmas/ad colaphos/ad spineā coronā/ad crucē/ad lanceā et mortē veniens/ mēbra sua admonet dicēs. Si qd mihi misirat/ me sequatur. Et igit redēpro: nō corda regit humiliū: et mortis auctor rex est sup⁹boz/ apte cognoscim⁹ qd supbia euidētissimū est signū reproborum. at ecōtra hūilitas electoz. Cū g⁹ quam qd habeat cognoscit/ sub q⁹ rege militet inuenit. Unusq⁹qz ei qm quēdā titulū portat op⁹is q⁹ facile ondat sub cui⁹ seruiat ptate rectoris. Un⁹ et per euāgelii d⁹. Ex fructib⁹ coz cognoscetis eos. Qui g⁹ sub rege supbie militat/ licz aliqñ specie humilitat⁹ assument: semetipos tñ in oib⁹ celare nequaqz pnt: qm coz supbia diu latere nō sustinēs: cū ex alia tegitur/ ex alia actioe nudat. Qui qd sub rege hūilitatis militat/ pauidi sp⁹ et ex omi latere circūspecti aduersuz elat⁹ois iacula pugnāt: et qm veniētes ic⁹ soluz magis in suo cozpe oculū custodiūt: dū in semetipis pncipal⁹ hūilitatem tuent. Cū g⁹ dñs oib⁹ qd vocat d⁹.
- Mat. xj.** Discite a me qd mitis sum et humilis corde. nihil est aliud se mitē in magisterio hūilem qz dicere nisi relict⁹ ex
- ercē de difficultatib⁹ elat⁹ois plana qdam bñ viadē itinera demonstrare.
- M**oralium lib. xi. de illis q⁹ audent docere qd facere nolūt. Ca. lvi.
- M**alus bō de malo thesauro p⁹ fert mala. Plerūqz doctor q⁹ audet docere qd negligit agere: cum desiderit bōa loq⁹ q⁹ cōrepsit opari: docere subiectos incipit praua q⁹ agit: vt iusto dei omipotentis iudicio iam nec in bono linguā hēat/ q⁹ bonā vitā hēe recusat: qten⁹ cū mens terrenaz amori rex intēdit/ de terrenis rebus semp loquat. vñ vitas in euāgelio d⁹ Ex abūdātia cordis os loquit. **Bo.** nūs bō d⁹ bono thesauro cordis p⁹ fert bona: et mal⁹ bō de malo thesauro p⁹ fert mala. Hinc etiā Iohes ait. Ipi de mūdo sūt/ ideo d⁹ mūdo loquūt
- Job. xv.** De dāno multiloquij. In pastora li. caplo. xxxviii. Cap. lviij.
- O**me verbū ociosum qd locuti fuerint hoies reddent rōnez d⁹ eo. Multiloqo vacātes: qz p⁹ mltis plicia vba dilabūt. plerūqz dū ociosa caucere vba negligit/ ad noxia pueniūt: vt aliēa pus loq⁹ libeat. postmo dū detractōib⁹ coz vitā de qb⁹ loq⁹ mordeat. ad extremū vovsqz ad apertaz lingua ptumelias erūpat. Hinc salomō ait. In multiloqo peccatū nō deerit. Hic Iacob ait. Si qd putat se religiosuz eē nō refrenās linguam suā/ s; seducēs cor suū: but⁹ vana ē religio. hinc rursus ait. Sit ois bō velox ad audiēdū/ tard⁹ autē ad loquēdū. Hinc itez lingue vim diffinens adiūgit. Inqētū malū/ plena veneno mortifero. Hinc p⁹ semetipam vitas ammonet dicēs. Dico autē vobis: qd omne verbū ociosum qd locuti fuerint hoies reddent rōnē de eo in die
- Mat. xij**
- Proverbia. x.**
- Jaco. j.**
- Ibidem.**
- Mat. xj.**

Super euāg. Matthei. Fo. XIII

iudicij. **O**ciosum quippe verbum est quod aut rōe iuste necessitatē/ aut intētiōe pie utilitatis caret. **S**i ergo ratio de ocioso sermone exigit: pensemus quod pena multiloquio maneat: in quo etiā per nōria verba peccatur.

Moralium libro. ix. et in dialogorum libro. iij. De distantia infernalium tormentorum. **C**a.

Matth. xij.

Olligite zizania et ligate (viiij.) illa in fasciculos ad comburendum. **S**icut in domo patris mansuetos milites sunt per diuersitate virtutis: sic dānatos diuerso supplicio gehēne ignibus subicit disparilitas criminis. q. s. gehenna licet cūctis vna sit: nō tñ cūctos vna eadēq; qlitate succēdit. Nā sicut vno soie oēs tangimur/ nec tñ sub eo vno ordine oēs estuam⁹: qz iure qlitatez corpis sentit etiā pōd⁹ calous. sic dānati vna est gehēna q; afficit: et tñ nō vna oēs qlitate cōburit. qz qd h agit dispar valitudo cor: porū/ h illic exhibet dispar cā meritoy. Nisi enim tormentoy sūmā meritoy acta dirimeant/ neq; iudex veniens ad iudiciuz se messoribus phiberet eē dictuz. **C**olligite zizania et ligate ea in fasciculos ad comburendū. **M**essores quippe angelus zizania ad comburendū in fasciculos ligant cū eos q; eterno igni tradēdi sūt. pares paribus in tormentis silibus sociant vt supbi cū supbis: luxuriosi cum luxuriosis: auari cū auaris: fallaces cū fallacibus: inuidi cū inuidis: infideles cū infidelibus ardeant. et vt qd silis culpa inqnat/ par etiā pena pstringat. cū ergo silis in culpa ad tormentum filia ducunt: qd in locis penalibus eos angeli deputat/ quasi zizania fasciculos ad comburendū ligant.

In homelia super Si quis vult post me venire, et in homelia super Sile

est regnū celoy decem virginibus. **D**e significatiōe regni celoy. **C**a. lx.

Mittet filius bovis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala regnū dei non sūt in sacro eloquio veterū regnū dei: sed nōnūq; p̄sentis tēporis ecclia vocat. **N**ecq; enim in illo regno beatitudinis in q; par summa est inueniri aut eē scādala poterūt q; colligant/ vbi reprobi nō admittūt.

In homelia super Sile est regnum celoy homini regi q; fecit rē.

Derūq; in scō euāgelio regnū dei vlt regnū celoy p̄sens ecclia noiat. **g**regatio quippe iustoy regnū celoy dicit. **D**icit enim p; p̄pheta dñs dicit. **C**elū mihi sedes est. et **S**alomō ait. **A**nia iusti sedes sapie. **P**aul⁹ etiā dicit xpm dei virtutē et dei sapiam: liqudo debem⁹ colligere q; si de⁹ sapia: ania nō iusti sedes sapie/ dū celū dicit sedes dei. celū q; est aia iusti. **H**inc p; **P**sal mistā de sc̄is p̄dicatoribus dicit. **C**eli enarrat gliam dei: regnū q; celoy est ecclia iustoy. qz dicit eoy corda nihil amibūt in t̄ra per h; q; suspirāt ad superna: iam in eis dñs q̄si in celestibus

Esa. lxxvii

i. Cor. ij.

ps. xvij.

Moralium libro xxxij. (regnat. Itē vnde. s. **C**a. lx.

Sile est regnū celoy sagene missi in mare/ et ex omni genere piscium congregati. **R**egnū celoy vocat ecclia: cui⁹ dum mores dñs ad superna subleuat/ iā hec ip̄a in dño p; celestē p̄uersationē regnat. q; recte etiā sagene missi in mare p̄par ex omni genere piscium congregati. qz missi in h; gentilitatē seculum nullū respuit: s; malos cū bonis: supbos cū humilibus/ iracundos cū misericordes: et fatuos cū sapientibus capit.

Moralium libro. xvij. q; mare vocatur p̄sens seculū. **C**apit. lx.

Matth. xij.

Gregorianae exceptiones.

Matth. **Q**uarta vigilia noctis venit ad discipulos dominus ambulans super mare. Navicula autem in qua transibatur in medio mari fluctibus: erat enim eis prius vetus. **Beatus Job** de domino dicit. In fortitudine illius maria se congregata. Quid aliud maris nomine presens seculum designat: in quo corda hominum terrena querentium diversis cogitationum fluctibus intumescunt. Qui elatione superbie incitari dum alterna intentione se ipse: quasi adversanti se ventis collidit. **Sed** in fortitudine domini maria congregata sunt: quoniam incarnato domino discordantia secularium corda concorditer credunt. **Jam** petrus in maria ambulat: quia nimirum christi predicationibus illa quondam tumida humiliter auditu corda substrata sunt: ut recte etiam in evangelio huius mundi mansuetudines figuraverit quod pelloso maris aqua domini pedibus pressa tumore calcata est.

In dialogo lib. secundo. De potestate bonorum rectorum. **Capitulum. lxxij.**

Matth. **P**etrus apostolus in hac adhuc carne erat qui audiebat. Quod cumque ligaveris super terram erit ligatum et in caelis: et quodcumque solveris super terram erit solutum et in caelis. **Cuius** nunc vice ligandi et solvendi obtinent quod locum sancti regimini fidei merito tenent: et adhuc in hac carne corruptibili degentes solvere potest aias in illo iam inuisibili iudicio confirmatas. **Sed** ut tanta valeat homo de terra caeli et terre conditor in terram venit e caelo. **Et** quod iudicare caro esse de spiritibus possit: hoc enim largi dignatus est factus pro hominibus caro deus: quia inde surrexit ultra se infirmitas nostra: unde sub se infirmata est dei firmitas.

Moralium libro. iij. De colloquiis carnalium hominum. **Capitulum. lxxij.**

Absit a te domine non erit tibi hoc. **Sciendum** est quia carnales in ecclesia aliqui metu/aliqui vero audacia suadere bonis perversa praedantur. **Cumque** ipsi vel pusillanimitate vel elatione desiciunt: hec iustorum cordibus infundere quasi ex dilectione moluntur. **Carnalem** videlicet mentem petrus ante redemptoris mortem resurrectionemque retinebat carnali mente **Sarvie** filii/duci suo **David** adiuncti inbegerat: sed tamen vni formidine/alter elatione peccabat. **Iste** quippe magistrum mortem audientem dixit. **Absit** a te domine non erit tibi hoc. hic quo iniurias ducis non ferens ait. **Nunc** quid per his verbis non occidet **Semei** qui maledixit christo domini. **Sed** illi mox dicitur. **Redi** post me sathanas: et hic cum germano prius audiuit. **Quid** tibi et vobis filii **Sarvie**: **Cur** efficitur mihi bodie in sathan: **Male** itaque suaderes angeli apostate appellatione censerent qui blasphemis verbis ad illicita quasi diligenter trahunt. **Valde** vero deteriores sunt qui huic culpe/non formidine sed elatione succubunt.

In homelia. vij. super Ezechiel: de scadalo vitando vel retinendo. **Capitulum. lxxij.**
Reges terre a quo accipiunt tributum. **In** nullo bono opere aliqui cavendum est scadalu/aliqui vero pro nihilo retinendum. **Quod** utriusque nullo auctore didicimus: quod dum tributum **Petro** inquisito peteret: prius paradigma posuit per quod se nihil debere respondit dicens. **Reges** terre a quo accipiunt tributum vel censum/a filiis suis/an ab alienis. **Ilico** respondit: ergo liberi sunt filii. **Sed** postquam liberum se esse monstravit: ne fortasse scadalu cuius faceret subdidit. **Ut** autem non scadalu semper eos/vade ad mare et mitte bannum/et cum pisce qui prius ascenderit

Matth. xvij

Super euāg. Mathei. Fo. XV

tolle: et apertis ore eius inuenies staterē illū sumēs de eis pro me et te. Qui rursum cum diceret: quod omne quod in os intrat non coingnat homines. Tūc accedētes discipuli dixerūt. Scis quod pharisaei audientes hoc uerbo scandalizati sūt. At illerēspōdēs ait. Omnis plātatio quam nō plātauit pater meus celestis/ eradicabit. sinite illos: ceci sunt et duces cecorū. Ecce magistra uitas ut nō in quārdā cordibz scādalu gignēt: quōd nō debuit tributū dedit. et quod rursus gñari scādalu in quārdā cordibz uitatē uidit: in suo eos scādalo remanere pmissit. Ex quare nobis uiderādū est: quod quātū sine peccatō possumus/ uitare scādalu: proximorū debemus. Si autē de uitate scādalu sumit/ uilius permittit nasci scādalu quā ueritas relinquat.

De uirginitate In pastoral. capitulo. lxx.

Capitulum. lxx.

Matth. xv. **N**on oēs capiūt uerbū h. Pec-
catorum carnis ignorātes. cito sol-
licitius debēt precipitem metuere rui-
nā quāto alti stant: et audire quod per
semetipsum uitas de hac integritate
dicat. Nō oēs capiūt uerbum h. Quod
eo innotuit sumū quōd denegauit om-
nium: et dum pōdicat quā difficile capi-
tur audientibus inuuit cū qua cautela
ceptum teneatur.

Mozalium lib. x. et xxvi. et in Eze-
chielem homelia. ij. De his qui pro deo
omnia deserunt. Capitulum. lxxj.

Quones sancti quod multū pfecte
reliquit cū dño uenit ad iudi-
ciū/ et cōpū uinit eius maiestati cō-
iūcti et siml facti cū eo iudices uide-
bunt: quod modo pfecta opa iuxta euan-
gelica pcepta secuti sūt. Hinc est quod
ipis scis aplos fr. Uos qui reliquistis
omnia et secuti estis me in regeneratōe cū

federit fili⁹ hoīs in sede maiestatis sue
sedebit⁹ sup sedes duodecim iudicā-
tes. xij. tribu isrl. Neq; ei plusq; duos
decim iudices illa interni iessus cu-
ria nō habebit. sed nimirz duodenas
rō numero q̄ntitas uniuersitat⁹ expris-
mit: quod quōs stimulo diuini amor⁹ ex-
citat⁹ hic possessa reliquit/ illic pcul-
dubio culmē iudicarie prātis obris-
nebit: ut siml tūc iudex cū iudice ues-
niat: quod nūc uideratōe iudiciū sese spō-
tanea pauprate castigat. Hinc est em̄
quod de sancte ecclie spōso p Salomo-
nē dī: Nobil⁹ in port⁹ uir ei⁹ quā sedes
rit cū senatoribz terre. Hinc Esaias
ait. Dñs ad iudiciū ueniet cū senioribz
bus ppi sui. Hinc eosdē seniores uer-
ritas nō tā famulos/ s; amicos denū-
ciat dices: Jā non dicā uos suos sed
amicos meos. In extremi q̄ iudiciū
die iust⁹ quisq; quod nūc despiciit quāta
prāte fulgeat demōstrat: tūc em̄ iudi-
ces cū deo uentū/ quod nūc pro deo inius-
ste iudicant. Tūc eoz lux tāto latius
emicat/ quāto nūc eos man⁹ psequen-
tiū durius angustat. Tūc reproborū
oculis patefct q̄ celesti prāte submi-
xi sunt/ quod terrena oia spōte reliq̄runt.
Quod em̄ nūc pro uitalis amore sese libe-
ter humiliat: tot tūc i iudicio cū xpo
iudices q̄si lapades cho: uiscāt. Dēs
quod q̄ nūc pcepta leg⁹ pfectōis stus-
te trāscē dūt: quod nequaquā h solū quod cum-
ctis lex diuina p̄cipit implere p̄tenti
sunt: sed pstantiori desiderio pl⁹ exbi-
bere appetūt q̄ pcept⁹ generalibz au-
dire potuerūt. quibus dñica uoce dī.
Uos quod reliquistis oia et secuti estis me:
cū sederit fili⁹ hoīs in sede maiestatis
sue/ sedebitis et uos sup sedes duode-
cim iudicātes duodecim tribu israel.
Hi in extremo iudicio nō iudicant⁹ et

Prover.
xxi
Esai. iij.

Job. xvj.

Matth. i.
xix.

Gregoriane exceptiones

regnāt: q̄a cuz auctore suo etiā indit
ces veniūt. relinquētes q̄ppe oia pl^o
prompta deuotione secuti sūt/quaz
iuberi generalit̄ audierūt. Speciali
nāq; iussione paucis perfectiorib; z
nō generalit̄ oib; d; h̄ qd̄ adolescēs
diues audiuit. **Vade z vende q̄ ha-**
bes z da pauperib; z habebis the-
saur̄ in celo/ z veni seq̄re me Si em̄
sub hoc p̄cepto cūctos iussio genera
lis astringeret culpa p̄fecto esset ali
qd̄ nos de hoc mūdo possidere. **Sz**
aliud est qd̄ per scripturā sacrā gene
ralē oib; p̄cipit/ aliud qd̄ specialiter
p̄fectiōibus iperat. **Di ḡ recte sub**
ḡnali iudicio nō tenent/ q̄a z p̄cepta
ḡnalia viuendo vicerūt. Sicut em̄
nō iudicant̄ z pereūt q̄ suadente per
fidia legē tenere p̄p̄nūt/ ita non tu
dicant̄ z regnant̄ q̄ suadente pietate
etiā vltra ḡnalia diuine leḡs p̄cepta
p̄ficiūt. Hinc est q̄ paul^o etiā specia
lit̄ p̄cepta trāscēdens plus opere ex
hibuit/ q̄ iustitūe p̄missionis acce
pit. Cū eni accepiss; vt euāgelit̄ p̄e
dicās de euāgelio viueret/ euāge
lit̄ q̄dem audientibus p̄tulit/ z tñ euā
gelij sumptibus sustētari recusauit.
Cur ḡ iste iudicet̄ vt regnet/ q̄ min^o
qd̄ seruaret accepit/ s; maius quod
viueret inuenit.

In homelia. vi. sede p̄tis sup̄ **Eze**
chielē. Item vnde supra. ap̄. lxxv.
Omnis q̄ reliquit̄ domuz/ vel
fratres/ aut so. oies/ aut patres
aut matrē/ aut vro. es/ aut filios/ aut
agros. p̄ter nomē meū/ cētuplū ac
cipiet z vitā eternāz possidebit. **Nē**
quaq; sanctus q̄sq; ideo t̄rena dese
rit/ vt hec possidere in h̄ mūdo mul
tiplici^o possit/ q̄a q̄sq; t̄reno studio f
rā flūq̄t̄ t̄rā n̄ reliq̄t̄ s; appetit/ nec q̄

vnā vrozē deserit cētuz receptur^o ē.
Sz q̄a denari^o numer^o p̄ semetipm̄
multiplicat^o in cētēnariū surgit: re
cte p̄ cētēnariū perfectio magna des
signat̄ per quā etiā vita t̄rna p̄mittit̄
Quisq; em̄z p̄ dei noie t̄palia z ter
rena p̄tēnit/ hic perfectionē mentis
recipit/ vt iā ea nō appetat q̄ p̄tēnit/ z
in sequētī selo ad t̄rne vite gloriā
perueniet. Eētēs itaq; recipiet quā
dedit q̄ perfectionis sp̄m̄ accipiēs t̄
renis nō indiget etiā si nō habz.

Ille enim pauper est qui eget co qd̄
nō habz. Nā z q̄ nō h̄ns b̄fē. nō appe
tit/ diues est. Paupertas quippe in
opia mētis est/ nō in q̄ntitate possesi
onis. Nā cui cū paupertate bene cō
uenit/ nō est pauper

Moralium libro. xxxv. De remun
eratione bonoz epoz. Cap. lxxviii.

Qum venisset operatorēs vinee
q̄ circa vndecimā botā venerāt
acceperūt singlos denarios. **Denari**
us numer^o in scriptura sacra p̄e
fect^o est/ q̄a lex in decē p̄cepta p̄cludi
tur oisq; culpa nō ampl^o q̄z per de
cez t̄ba cobibet/ z enarrate veritate
operatorēs vinee denario remunere
rant. In denario q̄ppe tria iūgunt̄
ad septē: Homo aut̄ q̄a ex aia cōstat
z corpore in septēz q̄litateb; cōtinet̄.
Nāz trib; z spiritali z q̄tuor corpo
rali viger. In dilectione etenim dei
tribus q̄litateb; specialit̄ excitat̄ cū
ei per legē d; Diliges d̄nm deū tuū
ex tota mēte tua/ z ex tota aia tua/ et
ex tota t̄tute tua. Corporali t̄o q̄t
tuor q̄litateb; p̄tinet̄/ q̄a videlicet ex
materia calida/ z frigida humida et
sicca p̄ponit. Homo ḡ q̄ ex septēz q̄
litateb; constat/ denario remunerari
dicit̄/ q̄a in illa perceptione superne

Mat. xix
Mar. x.
Luce. xvij

Nota

mat. xxj

Ubi. s.

Super euāg. Matthei Fo. XVI.

patris/septē nra ad tria iū gunt eterna. **U**t bō pteplationē trinitatē accipiat et de remuneratiōe opis q̄si q̄dā denario p̄sumatus uiuat. **E**cl certe q̄ septē virtutes sūt q̄b in hac vita laborat/dūq̄ eis in remuneratiōe pteplatione trinitatē reddat vita laborantium denario remunerat. **S** p̄fect q̄sq̄ etiā in hac vita denariū accipit. dūz ei dē septē virtutibus spem/fidē/charitatēq̄ coniungit.

Moralitū dñi. xxv. r. xxxv. De non dicitur dñs iudicij. **E**a. lxix.

Dat. xx. **N**onne ex denario pueni in me? **N**emo temere debet supna p̄silia et diuina iudicia discutere/sed p̄siliū sūme et occulte virtutis satisfactio sit apte ratiōis/q̄ inuistū esse nō pōt qd̄ in dño placet. **U**n et in vinea mercedē laboratibz reddēs cum q̄sda oparios ineq̄les in ope eq̄ret in p̄mio et plus in mercede q̄reret q̄ labori amplē insudass̄ ait. **N**ōne ex denario consueuisti mecū? **V**olo autēz et huic nouissimo dare/sicut et tibi. **A**n non licet tibi qd̄ volo facere? **I**n cūctio igit q̄ exteri disponū aperta est cā ratiōis/occulte iusticia veritas. **S**ciendū q̄ sola est s̄cta ecclesia in q̄ bonū opus pagit. **E**n et mercedē denarij nō acceperunt nisi qui in terra vincam laborauerunt.

De duobz in xp̄o naturis **M**oralium libro. xix. **C**apitulum. lxx.

Dat. xx. **Q**uo ceci sedētes sec̄ viā vt audierat q̄ ies̄ egrediens ab hierico trāsiret clamabāt. **M**iserere nr̄i fili dauid. **D**ñs nr̄ iesus x̄ps deo p̄f̄i suo coet̄n̄ p̄ hūanitatē d̄z trāsitiū habere/per diuinitatē v̄o q̄si stare. **I**n de ei nō trāsit/vñ et̄n̄ eūnde v̄o trāsitiū p̄ nos appuit t̄pal. **S**ic nā

q̄z et in euāgelio septū ē. q̄a egrediens ab hierico dñs trāsibat. **D**uo at̄ ceci sedētes iuxta viā clamaueſt dicētes. **D**ñe miserere nr̄i fili dauid. **A**d q̄z vocē sic illic septū ē stetit ies̄ et lumē reddidit. **Q**uid ē at̄ trāsēdo audire stādo lumē istituere: nisi id q̄ p̄ hūanitatē suā nob̄ mis̄ ē: q̄ p̄ diuinitatē porētā a nob̄ mēt̄ nr̄e t̄nbras excludit. qd̄ ei p̄ nos nar̄ et pass̄ ē. qd̄ surrexit et ascendit in celū q̄i trāsijt ies̄ q̄z nūm̄z bec actio t̄pal̄ est. **S**z stās eos tetigit et illuminat: q̄z nō sic illa disp̄satio t̄pal̄: ita v̄bi et̄nitas trāsit/q̄i se manēs inouat oia. **S**tare ei dei ē: icōmutabili cogitatiōe mutabilia cūcta disponere. **Q**ui ḡ voces pet̄tūz trāsies audiuit/ stās lumē reddidit: q̄z et si p̄ nos t̄palia prulit/ide t̄n nob̄ bis lucē tribuit: vñ h̄c mutabilitatē

De his q̄ futura nō trāsitiū nescit p̄uidet̄ i **E**zechiele omel. ix. **E**a. lxxj

Ligat̄ manibz et pedibz mittite eū in t̄nbras ex̄tiores. **Q**uisq̄s adhuc p̄nti seculo mēte inheret/ et adhuc t̄renis voluptatibz d̄lectat: amare nō pōt et̄na gaudia q̄ iustis p̄mit̄ tūf. **C**oḡscat igit in volumie scri euāgelij dānationē rep̄boz q̄ in eo sc̄pta est: et ab aio p̄ timorē expellat qd̄ diligit vt possit ex iudicio celest̄z gl̄am amare quā legit vel audit. **I**bi q̄ppe sub vni dānari sp̄e m̄ltitudo rep̄borū ex̄p̄m̄t̄ cū voce vitat̄ d̄z ligat̄ manibz et pedibz mittite eū in t̄nbras ex̄tiores: ubi erit flet̄ et stridor d̄tūz. **T**ūc ei rep̄bi i ex̄tiores t̄nbras cadūt q̄z nūc i infiores sua sp̄ote ceci derūt vt vitat̄ lumē n̄ credēdo nec h̄n op̄ādo seq̄rēt. **I**n q̄o ligat̄ pedibz et manibz mitti p̄cipiūt: q̄z nūc dū t̄ps op̄ādi et currendi ē: h̄c man̄ et pedes h̄c

mat. xxij

(bros in boz)

Gregoriana exceptiones. Fo. I.

Mat. ix. na actione noluerūt. **I**bi etiā de rep-
bis scriptum est. **V**ermes eorū non
mouunt: et ignis eorū non extinguit

**Mozali. libro vi. De malis docto-
ribus Cap. lxxij.**

Ut dicūt facite: q̄ autē faciunt
Nolite facere. **S**tult⁹ aliqui do-
nū recte intelligentie accipit/ scripture
sacre sētētis doceat. bona loquit s; tñ
nullo mō hoc q̄ dē opat. **V**ba dei p̄
fert: n̄ tñ diligit. laudādo exaggerat
viuēdo calcat. **I**s autē q̄ ad deū p̄ s̄a-
cta desideria āhelat dicit q̄ audit.
agit q̄ didicerit: sicut suos **V**itas ā-
monebat cū p̄ desideria sctā flagrāti-
b; s̄ phariseis p̄cipet dicens **U**te di-
cūt facite: q̄ autē faciūt nolite facere.

Mozali. li. xv. De ypocrit. c. lxxij.

Omnia opa sua faciūt vt videāt
ab hoib; **S**epe dū ypocrita se
sctm̄ postulat et iniquum se exhibere
minime formidat ab hoib; honorat:
eiq; scitatis glia defert ab his q̄ ex-
teriora cernūt/ s; interiora p̄spicere
nequeūt. **U**nde fit vt gaudeat in pri-
ma sessione. **D**ilarescat in primo re-
cubitu/ infletur in p̄ma saluatione.
eleuet in reuerēti voce obsequētū et
sup̄ba cogitāōe tumeat i famulatu
subditoꝝ/ sicut voce q̄q; **V**itas de ta-
lib; dicit. **O**mnia opa sua faciūt vt videā-
tur ab hoib; **A**māt em̄ p̄mos recubi-
t⁹ in centis/ et p̄mas cathedras i syna-
gogis: et salutiōes in foro/ et vocari
ab hoib; rabbi. **S**; hec eorū gaudij
leticia p̄transibit/ et pena p̄manebit.

De iudeis Mozali. j. c. lxxij.

**Mat. x
rij.** **L**iquātes culicē/camelū glutien-
tes. **C**amelū noie dñs hic desi-
gnat/ a q̄ hoc iudeis aduersatib; dici-
tur. **C**ulx em̄ susurrando vulnerat
camelus autē sponte se ad suscipien-

da onera inclinat. **L**iquēūt ḡ iudei
culicē q̄a seditiosū istronem dimitti
petierūt/camelū ḡo glutierūt/ q̄a cū
q̄ ad suscipiēda n̄se mortalitat; onera
sponte descenderat extinguerē cla-
mando conati sunt.

**Mozali. libro. xvij. Et in pasto-
rali. ca. lix. De simulatione hypocris-
tarum. Capitulu. lxxv.**

Ut vobis hypocrite. **S**tudiū hy-
pocritarū esse solet/ vt et q̄ sūt
sup̄māt/ et hoc q̄ nō sūt esse in ho-
minib; innotescāt. refugiunt videri
q̄ sūt/ et an̄ oculos sup̄ducta q̄dam
innocētie honestate se vestiūt. **U**nde
recte p̄ euangeliū voce n̄ri redēptō-
ris increpant/ cū eis dicit. **U**t vobis
hypocrite q̄ similes estis sepulchris
dealbatis/ que foris apparēt homini
b; speciosa/ intus ḡo plena sūt ossib;
mortuorum/ et omni spurcitia/ **I**ta et
vos foris apparētis hoib; iusti/ int⁹
autē pleni estis rapina et iniquitate.
Hypocritas ḡ recte sepulchra deal-
bata/ speciosa exteriorius sed mortuoz
ossib; plena **V**itas vocat: q̄a virtoz
mala intus cōtegūt/ humanis vero
oculis quozū daz demonstratiōe ope-
rū de solo foris iustitie colore blādū
tur. **C**ulpas itaq; suas occultando
hoib; **V**ritatesq; pandendo/ vnde pu-
niri debeāt abscondentes detegunt/ et
vñ remunerari possint d̄tegrētes ab-
scondūt. **N**ā dū occulta mala sua di-
uinit iudicij/ recta ḡo sua hūanis
oculis añponūt/ et sine teste est bonū
q̄ faciunt/ et nō sine eterno teste est
q̄ latenter delinquant.

In Ezechielis homelia. ix.

Quod autē dicit. **U**t vobis hypo-
crite/ sciēdū q̄ in scriptura sacra ve-
poti⁹ de eterno luctu q̄ p̄ni solet in

vbi. s.

Gregoriane exceptiones

- erint inuenti in pauore nimio corda
comouebunt. **C**ū em̄ ceperit imple
ri qđ seprū est. **S**ol obscurabit: et lu
na nō dabit lumē suū: et stelle cadent
de celo et frutes celoz comouebunt:
que mens erit hoīs em̄ iudicis sen
tentia nō formidāris. **I**bi em̄ silrūc
cūcta pctā ante oculos redeūt: ibi oīa
que cū delectatiōe acta sūt ad memo
riā cū pauore reuocā: ibi caligo cog
itatiōis misere ex pena prime dam
natiōis erit. **T**ūc qđpe ex pctōz me
morā sensus mētis depmit caligo ce
citatis: cū vnigenitū dei filiu; in for
ma diuinitatis spicere nō pmittūt
reprobi. **V**idebūt em̄ in quē transsi
rerūt: et tollet impi⁹ ne videat glīam
dei. **I**gnis ē ille iudicij qđ celū aerū
et terram cremabit: pctōres pculdu
bio pstringet in pena sue dānatiōis.
Nā sicut fulgur erit ab oriente et paret
vsq; in occidentē: ita erit aduēt⁹ filij
hoīs. vbi nullus a iudicio tūc in sua
mēte latere pmittit: quīpō iudicij ful
gore penetratur. ipse em̄ angelis et ar
chāgelis oibusq; frutibus pīdēs re
dēptor: nō in suo tūc terrore videbit:
etiq; ignis iudicij in reprobōz vindi
cta famulabit. **H**inc **P**salmista ait.
Ignis in aspectu ei⁹ ardebit: et in cir
cuitu ei⁹ tēpestas valida. **H**inc **P**e
trus apłs ait. **A**dueniet dies dñi vt
fur: in qđ celi magno impetu trāsient
elemēta et ignis ardore soluent.
De predicatoribus. **I**n pastoralī. ca
pitulū. lxxij. **L**apitulū. lxxij.
Matth. **A**ta queq; debēt a pdicatoribus
rūij. **A**mltis audiētibus ptingi et vir
pauca apiri. **H**inc nāq; p semetipaz
vitas dī. **Q**uisputas ē fidelis dispē
fator et prudēs quē cōstruit dñs sup
familiā suā: vt det illis in tēpe tritici
mēsurā. **P**er mēsurā qđpe tritici ex
punit mod⁹ vbi: ne cū pguſto cordi
incapabile aliqd tribuit: extra fūdat.
Hinc paul⁹. **N**ō potui vobis loq; qđ
si spiritalibus qđ carnalibus: tāq; par
uultu in xpo lac vobis potū dedi: nō
escā. **H**inc ad beatus **J**ob dī. **Q**uis
dedit gallo intelligentiā. **P**redicator
em̄ scētus. dum caligoso h̄ clamat tpe
qđ gall⁹ cātat in nocte: cū dī. **H**ora ē
tam nos de sōno surgere. **E**t rursus.
Euigilate iusti et nolite peccare. **G**al
lus cū iam edere cant⁹ parat / prius
alas excutit: et semetipm ferēs vīgis
lātiorē reddit. qđ nimirū necesse ē vt
bi qui sancte pdicatiōis vba mouēt:
prius studio bone actiōis euigilent:
prius se p sublimia facta excutiat: et
tunc ad bñ viuendū alios sollicitos
reddāt: p̄us cogitationū alis semet
ip̄os feriant. qđquid in se inutile de
prehēderint: districta aniaduersione
corrigāt: et tūc demū alioz vitam lo
quēdo cōponāt. et anteq; vba exhor
tatiōis insonēt: oīe qđ locuturi sunt
operibus clamēt. **G**allus etiā pfundio
rib; hoīs noctis altos edere cantus
solet. cū eto maturinū iam tps in p
rimo ē: minutas et tenues voces for
mat. qđ nimirū qui recte pdicat: ob
scuris adhuc cordibus ap̄te nū de oc
cultis mysterijs indicat: vt tūc subti
liora queq; de celestibus audiāt: cū lu
ci veritatis appropinquant.
Moralium libro. xxiij. **D**e decem
virginibus bonoz et maloz spēcim
gerentibus. **L**apitulū. lxxv.
Predicatores sancti cū loquuntur
nequaquā mentis gaudiū in
ostēssione ponūt disertē locutiōis. sed
bonus sciētie in cordis secreto mēdi
tant: et ibi gaudēt vbi hoc percipiūt.

Super euāg. Mathei. Fo. XVIII

nō vbi inter tot tentationū laq̄os in-
notescere cōpellunt. Quis cū bonuz
quod accipiūt innotescūt media in-
terueniēte charitate expuectū audis-
entiū ⁊ non ex p̄ua ostēsiōne grati-
lant. Arrogātes em̄ cū sciētiā acci-
piūt/ nihil se accepisse estimāt: si hāc
eos occultā habere contingat. nūq̄
quippe suū gaudiū nisi in ore boim
ponit. Tūc fatue ḡgines in suis va-
sis oleū non sumpsiisse referunt. quia
arrogātes om̄es cum se ab aliquibz
vitijs fortasse cōtinent: bonū glorie
intra cōscientias habere nō possunt.

In vase autē p̄uo sumpserat Pau-
lus oleū/ qui dicebat. Gloria nostra
hec est testimoniū cōscientie nostre.
Inane autē vasculū ferre est int̄ in
corde vacuo foras hūani iudicium
oris q̄rere. q̄a dum gl̄ia exterius q̄-
ritur/ intra vas oleū nō habet.

De defectu hypocritaz in iudicio
Moralū libro. viii. Cap. lxxi.

Date nobis de oleo v̄io. Hypo-
crita nihil aliud in omne quod
agit nisi opiniōis sue gl̄iam cogitat.
nec curat qd post meritū dī/ sed qd
interim dicat. Sed laus cū eius vi-
ta p̄terit: ⁊ human⁹ fauor in iudicio
deficit. Tūc ⁊ fatue ḡgines que oleū
in vasis nō sumpserāt: q̄a in alienis
se; vocibz gl̄iam ⁊ in suis cōscientijs
nō hēbant: turbate p̄ sp̄sā p̄sentia di-
cūt. Date nobis de oleo v̄io: q̄ lam-
pades n̄e extinguit. Oleū quippe
a primis petere/ est gl̄iam boni opis
a testimonio alieni oris implorare.
Mens etenim vacua cū a cūctis suis
laboribz nil se inuis tenuisse inueni-
rit: testimoniuz foras q̄rit. Ac si apte
fatue ḡgines dicāt. Cū nos repellī si-
ne retribūde ⁊ gnoscit; dicite in n̄o

ope qd vidistis. S; hypocrite nil in
iudicio attestatio hūana suffragabitur:
q̄: eandē laudē quā post in testi-
moniū erigit/ p̄us in munere recepte

De multimoda vocatione dei in
homelia sup. Homo q̄daz fecit cenā
magnam. Capitulū. lxxxi.

Divissime dō veniūt ⁊ relique
virgines dicētes. Dñe dñe: aperi
nob. Ad celestis regni gaudia nos
fratres charissimi dñs vocat per se/
vocat per āgelos: vocat per patres:
vocat per p̄betas: vocat per aposto-
los: vocat per pastores. Vocat plerū-
q̄ per mirac̄a: vocat plerūq̄ per fla-
gella. vocat aliq̄n per hui⁹ mundi p̄-
spera: vocat aliq̄n p̄ aduersa. Sepe
nanq; nōnulli hic p̄ficere volentes ⁊
p̄sperari: cum apprebēdere tp̄alem
gl̄iam conant; omnipotēte deo eos mi-
serico: d̄ter respiciēte nequeūt: quia
eos in carnalibz suis desiderijs mun-
di hui⁹ aduersitates scriūt. aut enim
egritudine longa tabescūt: aut iniu-
rijs afflictī concidūt: aut gravibz p̄-
cussi damnis affligūtur/ ⁊ in mundi
dolore vident: q̄a nihil considerare de
eius voluptate debuerūt: seq; ipsos
in suis desiderijs rep̄bēdētes ad deū
corda p̄uertūt. Multi igit hui⁹ mū-
di aduersitatibz fracti/ ad dei amorē
se vocātis reuertunt: ⁊ a p̄sentis vi-
te desiderijs corrigunt. Nemo ergo
vocatē deū p̄temnat: ne du; vocat⁹
tus audire ⁊ obedire recusat/ cū vo-
luerit intrare non valeat. Audite qd p̄uer. j.

Sapienter Salomonē dicat. Tunc
inuocabūt me ⁊ nō exaudiam: mane cō-
surgēt ⁊ nō inueniēt me. Dic ē q̄ fa-
tue ḡgines tarde veniētes clamant.
dñe dñe aperi nobis. sed iā tūc aditū
querētibz dī. Amē amē dico vobis/

Matth.
xxv.

ij. Cor. j.

Matth.
xxv.

Gregoriane exceptiones.

nescio vos. **H**ac valde timenda sententia fratres charissimi in cetera nunc aure percipite: et tunc est nunc sententia in examine: quanto nunc auditis formidolosius in predicatioe. **S**i autem mundi cuncta relinquere (quod paucis datum est) non potestis: sic tenete quod si mundi ut tamen per ea in mundo non teneamini ut terrena res possideat non possideat: ut sub vite mentis sit diuino quod habetis: ne si mens via terrenarum rebus amore vincitur a rebus suis magis ipsa possideat.

In pastoralibus. **C**ap. xliij.

De hominibus qui vel plura ambiunt vel obtinere cuncta que ambiunt possunt. **A**udite quod scriptum est. **Q**uid potest homini si totum mundum lucretur aie et non suum detrimentum faciat. **S**i apte veritas dicat. **Q**uid potest homini si totum quod extra se est congregat: si hoc solum quod ipse est donat. **S**it ergo res temporalis in itinere: desideret eterna in punctione: sic terrena que libent non corpori seruiant quatinus cordi mune obstant: ne nos ad celestem patriam que nos vocat dominus propediunt. **N**ihil sit quod desiderium nostre mentis retardet: nullus nos rei in hoc mundo delectatio implicet. **S**i bonum diligimus: mens in bonis melioribus. **I**n celestibus delectetur. **S**i malum metuit: malum anio eterna opponatur. ut dum illic esse conspiciat et amplius quod diligat: et amplius quod premeat: hic omnino non hereat.

Moralium lib. ij. et viij. **D**e reprobatione hypocritarum. **C**ap. lxxvij.

Ad hunc dico vobis: nescio vos. **S**igna dispensatio hypocritarum largitur donum operibus: et sortem denegat hereditatis. **O**perandi munera cumulat: et tamen vota operantis ignorat. quod dum perceptum munus ad laudem propria trahitur in conspectu lucis intume vmbra

clarioribus obscuratur. **C**um igitur a presentia vite favoribus inueniente morte fuerit separatus: interius eum arbitri negat: seque cum nescire denunciat: quod simulatoris vitam iuste reprobando veritas ignorat: nec recognoscit ei bona que egit: quam hec ex intentione recta non protulit. **U**n et fatuis et gumbus in iudicium veniens dicit. **A**me ame dico vobis: nescio vos. **I**n quo dum corruptionem mentis confiderat: carnis etiam incorruptionem donat. **N**escire autem dei reprobare est. **U**n et quibusdam: quos reprobat in fine dicitur est. **N**escio vos unde sitis: discite a me omnes operari iniquitatis. **S**icut etiam nescire mentiri vir verax dicit: qui labi per mendacium dedignatur: non quasi mentiri velit nesciat: sed que falsa loqui veritatis amore preternat.

In homelia super Sile est regnum celorum: hominis profamilias que erunt. **D**e discretione bonorum et malorum. **C**ap. lxxvij.

Quam venerit filius hominis in maiestate sua: et oes angeli cum eum: tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et congregabunt ante eum omnes gentes: et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis: et statuet oves a dextris: hedis autem a sinistris. **A**d sanctam ecclesiam fratres charissimi: quod multi quoniam: ecclesie parietes implem: et tamen nemo nostrum potest scire que sint que in illo electorum dei numerentur grege. **E**cce vox oium christi clamar: si vita oium non clamat. plerique deum sequuntur vocibus: et suscipiunt moribus. **H**ic etenim ad Titum paulus dicit. **Q**ui confitentem se nosse deum: factus autem negat. **H**inc Jacobus ait. **F**ides sine operibus ociosa est. **D**ic igitur multum. **F**idelibus per professionem admiscunt: sed propter vitam reprobam in sorte fidelium: in die iudicij numerari non merentur. **H**oc

Matth.
xvi.
Nota.

Mat. vij.

Matth.
xviij.

Titum. s.
Jacob. ij.

Super euāg. Matthei Fo. XIX.

ouile sacre eccleie hedos recipit cum agnis: s; attestante euāgelio cum iudex venerit bonos separat a malis sicut segregat pastor oues ab hedis. Neq; ceteris illis in ouiu grege nume rari possūt: q; hic carnis sue volupta tibus seruūt: illic eos a fonte humiliū iudex separat: qui se hic in supbie cor nio exaltant. Regnū celoz percipe nequunt qui hic et in celesti fide posi ti toto desiderio terrena querunt.

De extremo iudicio. Moralium libro. xv. **Capitulum. lxxv.**

Quic dicit rex his q; a dextris eius erunt. Venite bñdicti patris mei: possidete paratū vobis regnū a constitutiōe mūdi. **Q**ue sūt partes electoz s; atq; reprobaz: s; bini ordines eius de singulis partib; conti nent. Alij nanq; iudicant et regnāt: alij nō iudicant et regnāt: alij iudicā tur et percūt: alij non iudicant et per eunt. **E**x parte q̄ppe electoz iudicā tur et regnāt q; vite maculas lachry mis tergūt. q; mala p̄cedētia factis sequētib; redimētis: quicqd; illicitū aliqñ fecerūt ab ocul' iudicis elemo synaz supductiōe cooperiunt: quib; iudex venēs in dextera cōsistētib; dicit. Esuriui et dedistis mihi man ducare: sitiui et dedistis mihi bibere: hospes eras et collegistis me: nudus et cooperuistis me: infirmus et visita stis me: in carcere eras et venistis ad me. Quibus p̄mittit dicēs. Venite bñdicti patris mei: possidete para tū vobis regnū a constitutiōe mundi. Alij autē nō iudicant et regnāt: qui etiā q; p̄cepta legis et tute perfectio nis trāscēdunt: q; nequaq; hoc soluz qd cūctis diuina lex p̄cipit implere cōtenti sūt: s; p̄statori desiderio pl

exhibere appetūt q; p̄ceptis gnali bus audire potuerūt. quibus dñica voce dicit. Vos q; reliquistis omnia vestra et secuti estis me: cū sederit fili us hois in sede maiestatis sue sede bitis et vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribus israel. **E**t de q̄bus p̄beta ait. Dñs ad iudiciū veniet cū senib; populi sui. **E**t de quibus salomō cū de sancta ecclesia sp̄so loq̄ret intulit dicēs. Nobilis in portis vir eius qñ sederit cū senatorib; terre. **S**i itaq; extremo iudicio nō iudicantur et re gnāt: q; cū auctore suo etiā iudices veniūt reliquētes quippe omnia pl̄ p̄mpta deuotione erecuti sunt: q; iu beri generaliter audierūt. **S**peciali nanq; iussione paucis perfectiori bus et non generaliter oibus dicitur: qd adolescēs diues audiuit. **N**ade vēde que habes et da pauperibus: et habebis thesaurū in celo et veni seq̄ re me. **S**i em̄ sub hoc p̄cepto cūctos iussio generalis asfringeret: culpa p̄fecto esset aliquid nos de hoc mūdo possidere. **S**ed aliud est qd per scri pturā sacā gnaliter omib; p̄cipitur aliud qd specialiter p̄fectionibus im paratur. **N**i ergo recte sub gnali iudi cio nō tenent: q; et p̄cepta generalia viuēdo vicerunt. **S**icut em̄ nō iudicā tur et percūt qui suadente p̄ficia le gē tenere contēnunt: ita nō iudican tur et regnāt q; suadente pietate etiā vltra generalia diuine legis p̄cepta p̄ficiūt. **H**inc est q; paulus etiā spe cialiter p̄cepta trāscēdēs plus ope exhibuit: q; instructione permissio nis accepit. **C**ū em̄ accepisset vt euā geliū p̄dicās de euāgelio viuere: et euāgelium audientibus p̄tulit: et tamē euāgelij sup̄tib; sustentari recusauit

Mat. xx
ii. 2. xxv.

puer. 23
xxj.

Mat. xij
mar. . 2
Lu. xvij

Nota.

Gregorianae exceptiones.

Nota. Iustum est igitur ut iste non iudicetur et re-
gnetur quod minus quod seruaret accepit; sed
maius quod videret inuenit.

In homelia super euangelium. Duo
ex discipulis ibant in castro.

De hospitalitate. Capitulum. lxxxvi.

mat. xxv. Hospes fui et suscepistis me. Ho-
spitaliter fratres charissimi dilige-
te: opera charitatis amate. Dic etiam
pro paulo dicitur. Caritas fraternitatis
maneat in vobis et hospitalitatem no-
lite oblitisci. per hanc enim placuerunt
quod angelis hospitio recepti. Hinc
petrus ait. Hospitaliter inuicem sine
murmurationibus. Hinc ipsa veritas
dicit. Hospes fui et suscepistis me. Cum
igitur ante iudicium dominus pro membris suis sus-
cipit in iudicium veniens susceptores
suos recognoscat dicens. Quod vni ex
minimis meis fecistis: mihi fecistis.

1. Pe. iij. Desate ergo fratres quanta hospita-
litas virtus sit et ad hospitalitatis
gratiam ne sitis pigri. Peregrini ad
hospitium non solum sunt invitandi sed tra-
hendi. Ad mensas vestras christum suscipite
ut vos ab eo suscipi ad eterna commu-
nia valeatis. Prebere modo peregrino
christo hospitium ut vos in iudicio
non quasi peregrinos nesciat sed ut pro-
rimos recipiat ad regnum.

mat. xxv. In homelia super. Homo quidam
erat dives. De misericordia pauperibus
exhibenda. Cap. lxxxvij.

1. Th. iij. Quibus meis minimis mihi fecistis.
Ante futurum iudicium fratres cha-
rissimi solertiter agite: culpam vestram
intercessores quere: aduocatos vobis
in die iudicii pauperes procurate. Ecce
importune se pauperes offerunt: atque
his indigent quod nobis iam satiatum quere
die de mensa cadunt. Ecce nos rogant
qui tunc pro nobis intercessores ve-
niant. Certe nos oino rogare debuit
magister et tamen rogatur. Videre si negare
debemus quod petimur quoniam patroni sunt
quod petunt. Nolite ergo misericordie tem-
pora perdere: nolite accepta remedia
dissimulare: ante supplicium deo suppli-
cio cogitate. Cum quoslibet in hoc mun-
do abiectos aspiciatis etiam si qua cor-
reprehensibilia esse videantur: nolite des-
picere: quia fortasse quos moribus infir-
mitas vulnerat medicina pauperum
curat. Quorum si qua sunt talia quae iure
debeant reprehendi: bec si vultis ad vestrum
vse mercedis inflectite: et ex ipsis cor-
ruptionibus cumuletur vobis incrementa
pietatis: quantum pariter panem de-
tis et cibum. panem refectiois cum verbo
correptionis: et duo a vobis alimen-
ta percipiat quod vnum querebat: dum exterius
cibo: et interius satiat eloquio. Pauper
ergo cum reprehensibilis cernitur: mone-
ri debet et despicatur non debet. si vero re-
prehensibilis nil habet: venerari sumo opere
sicut intercessor debet. Sed ecce multos
cernitis: quos cuius sit meriti nescitis.
Deus ergo honorate quos pauperes
cernitis: et quos foris videtis des-
pectos seculi inter arbitramini amicos
dei. Cum his participatum quod
habetis: ut hoc quod quod habet dignen-
tur vobiscum participari. Desate quod
ore magistrum gentium dicit. In hoc tempo-
re vestra abundantia illorum inopia sup-
pleat: ut et illorum abundantia vrese ino-
pie sit supplementum. Desate quid
ipsa per se veritas dicat. Quod vni de
his fratribus meis minimis mihi fecistis.
Ad tribuendum ergo pigri nequaquam esse debetis: quia
do hoc quod iacent in terra porrigunt
sedem in celo dantis.

Super euāg. Mathei. Fo. XX.

Moralium lib. xxvi. De discretione iudicadorum. Capitulum lxxxviii.

Matth. xxv

Unc dicitur bis q̄ a sinistris eius erunt. Ite maledicti in igne eternum. Duos ordines pars reproborum continet. Alij namq; iudicantur et peccant alij non iudicantur et peccant. Quibus in clamatione dñica dicitur. Esuriui et non distis mihi manducare: sitiui et non distis mihi bibere: hospes eram et non collegistis me: nudus et non operuistis me: et in carcere et non visitastis me. Quibus premitur. Discedite a me maledicti in igne eternum: quia paratus est diabolus et angelus eius. Alij vero in extremo iudicio non iudicantur et peccant. De quibus propheta ait. Non resurgunt impij in iudicio. et de quibus dominus dicit. Qui autem non credit iam iudicatus est. et de quibus Paulus ait. Qui sine lege peccauerunt sine lege peribunt. Resurgent vero etiam omnes infideles: sed ad tormentum non ad iudicium. non enim tunc eorum causa discutitur: quod ad conspectum districti iudicis iam cum damnatione sue infidelitatis accedunt. Professionem vero fidei retinetes: sed professionis opera non habentes: redarguntur ut pereant. Qui vero nec fidei sacramenta tenuerunt: increpationem iudicis in extrema examinatione non audiunt. quia iudicati infidelitatis sue tenebris eius quem desperant: inuocatione redargui non merentur. Illi saltem verba iudicis audiunt: quia eius fidei saltem verba tenuerunt. isti in damnatione sua iudicis eterni nec verba percipiunt: quia eius reuerentiam nec verborum seruare voluerunt. Illi legaliter percuti: quia sub lege positi peccauerunt. isti in perdi-

Ibidem.

vbi. s.

Mal. j.

Joan. iij.

Rom. ij.

tionem suam lege nihil dicit: quia nihil legis habere conati sunt. Princeps namq; terrenam rem publicam regens: aliter punit civem interius delinquentem: atq; aliter hostes externos rebellantes. In illo iura sua consulit: eumq; sub verbis digne inuentionis addicit. Contra hostem vero bellum mouet: instrumenta perditionis exercet: digna q; eius malicie tormenta retribuit. de malo vero eius quod lex habeat non requirit. neq; enim lege necesse est periri: qui lege nunquam potuit teneri. Ita ergo in extremo iudicio et legalis illius inuentionis percussio: quod ab eo quod professione tenuit: actione declinauit. et iste sine iudicij inuentione premitur: qui lege fidei non tenetur.

Moralium libro. xxxij. De damnatione diaboli et omnium reproborum. Capitulum lxxxix.

Discedite a me maledicti in igne eternum. Extremi iudicij die eter- no iudice tunc terribiliter apparente: assistantibus legionibus angelorum: assistente iuncto ministerio celestium potestatum et electis omnibus ad hoc spectaculum deductis: antiquus hostis diabolus in medium captivus deducet: et cum suo corpore. id est cum reprobis omnibus eternis gehene incendijs macipabit cum dicitur. Ite maledicti in igne eternum: qui paratus est diabolus et angelus eius. Quale erit illud spectaculum quoniam hec inmanissima belua electorum oculis ostendit: quod bellum tunc nimis illos terrere potuerat si videret. Sed occulto ac miro dei consilio agit: ut tunc per eius gratiam a pugnantibus non visa vincat: et tunc a letis victoribus iam captivus videat. Tunc autem iusti diuino adiutorio quantum debitorum sunt recognoscunt: quoniam tam forte bestia

Matth. xxv.

Matth. xxv.

vbi. s.

Gregoriane exceptiones

viderint quā nūc infirmi vicerunt: et in hosti sui imanitate respiciūt quantum debeat gratie defensoris sui. Res deūt enim de hoc plio tūc milites nostri virtutū trophea referētes: et receptis corpibz cū iam in illo iudicio regni celestis introitū sortiunt: pū in manissimas vires huiusmodi antiq̄ serpentis aspiciūt: vt vile estimēt qd̄ cuase rūt. Et videntibz cūctis precipitabit. qz visa mors ei tūc gaudiū ei biber: cuius tolerata vita nūc iustis quorū die in cruciatibz bellū mouet.

In pastoralī, cap. lxxij. De reprobis.

Capitulum. xc.

Omnēs qui aliena ad huc intendunt rapere qd̄ dñs in iudicio reprobis dicat sollicitē debēt audire. Sit nanqz. Esurui eim̄ et non deditis mibi māducare: sitimī et non deditis mibi potū. Quibz etiā premitur dicēs. Discedite a me maledicti in ignē eternū / qui parat⁹ est diabolo et angelis ei⁹. Ecce nequaqz̄ audiu: q̄a rapinas vlt̄ quelibet alia violenta cōmiserūt: et tñ eternis gehēne ignibz mancipant. Hinc ergo colligenduz est quāta dānatione plectēdi sunt qui aliena rapiūt: si tāta auaritia uersione ferūt qui sua indiscrete tenuerūt. Perpēdāt quo eos obliget reatu res rapta: si tali subicit pena nō tradita. Perpēdant qd̄ illata meretur iniusticia: si tāta pēssione digna est pietas non impensa.

De eternis supplicijs. Moralīuz libro. xxxij.

Capitulum. xcj.

Sunt pleriqz̄ qui peccatis suis idcirco finē ponere negligūt: quia habere quāqz̄ finē super se iudicia futura suspiciant. Quibz breuē respondemus. Si quāqz̄ finēda sunt suppli-

cia reprobōz. quāqz̄ ergo finēda sunt gaudia beatorū. Per sc̄mctas nāqz̄ veritas dicit. Ibunt hī in supplicij eternū: iusti autē in vitā eternā. Si igitur hoc verū non est quod minatus est. neqz̄ illud verū est qd̄ p̄misit. At inquit. Ideo eternā penā peccatibz minatus est: vt eos a peccatorum perpetratiōe cōpesceret: qz̄ creature sue eterna supplicia minari debuit nō inferre. Quibz citius respondem⁹. Si falsa minatus est vt ab iniusticia corrigeret: etiā falsa pollicetur: vt ad iusticiā puocaret. Et qd̄ hāc eoz̄ vesaniā toleret: qui dum p̄missis onibus suis reprobōz supplicia finire asserūt: assertionē suā etiā electozum p̄mia remuneratiōesqz̄ p̄sumunt. Quis hāc eoz̄ vesaniā toleret: qui conant̄ astruere verū nō esse qd̄ veritas d̄ eterno igne minata est. Et dum fatagunt dñm p̄hibere miseris cordem: nō verent̄ p̄dicare fallacem. At inquit. Sine fine puniri nō debet culpa cū fine. Iustus nimirū est omnipotēs deus: et qd̄ non eterno peccato cōmissum ē eternū nō debet punire tormentis. Quibz citius respondem⁹ qd̄ recte dicerent: si iudex iustus districtusqz̄ veniēs nō corda hoium sed facta p̄saret. Iniqui eim̄ ideo cū sine deliquit: qz̄ cum sine vicerūt: voluissent q̄p̄e sine fine viuere: vt sine fine potuissent in iniquitatibz permanere. Nā magis appetūt peccare qz̄ viuere: et ideo hic semp̄ viuere cupiūt: vt nunqz̄ desinat̄ peccare cū viuunt. Ad districtū ergo iudicis iusticiam p̄tinet vt nūqz̄ careāt supplicio quoz̄ mens in hac vita nūqz̄ voluit carere peccato. et nullus det iniquo termin⁹ vltimū. q̄a q̄d̄ diu valuit bas-

vt. s.

Nota.

Nota.

Super euāg. Matthei. Fo. XXI.

bere noluit terminū criminis. At in-
quirit. Nullus iust^{us} crudelitatib^{us} pa-
scitur: et delinquēs seru^{us} a iusto dño
idcirco cedi p̄cipit: vt a nequitia cor-
rigat. Ad aliqd ergo cedit? cū nō ei^{us}
dñs crucianto delectet. Iniq^{ue} tō ge-
benne ignib^{us} traditi/ quo sine semp
ardebūt. Et quia certū est q^{od} pius et
om̄ps deus nō pascit crucianto in-
quoz/ cur patiant^{ur} miseri si nō expian-
tur? Quib^{us} citius respōdem^{us}? q^{od} om̄-
nipotens deus q^{ia} pius est miserorū
cruciatu nō pascit quis sū iust^{us} est/
ab iniquoz^{um} vltione impetū nō se-
dat. Sed iniq^{ue} om̄s eterno supplicio
et q^{ui}dem sua iniquitate puniunt: et tamē
ad aliqd concremant^{ur}: scz vt iusti oēs
et in deo videāt gaudia que p̄cipiūt:
et in istis respiciāt supplicia que eua-
serūt: vt tātō in eternū magis diuine
gratie debitores se esse cognoscāt: q^{ui}
in eternū mala puniri aspiciunt: q^{ui}
eius adiutorio vitare potuerunt.

Moralium libro. xij. De circum-
spectione iustorū: et de passione do-
mini.

Capitulū. xxiij.

Solent iusti vtri in eo q^{od} ipsi cer-
tum ac solidū sentiunt: quasi ex
dubietate aliqd p̄ferre. vt infirmorū
in se verba transferant. Sed rursus
per fortē sententiā infirmantiū du-
bietati om̄imodo contradicūt: qua-
ritus per hoc q^{od} dubie p̄ferre cer-
nūtur/ infirmis aliquaten^{us} cōdescen-
dant. et per b^e q^{ui} certā sententiā p̄fere-
runt/ infirmoz^{um} mētes dubias ad so-
liditatem trahant. Quod nimis dunt
faciūt/ exemplū capitis nostri sequū-
tur. Passioni iuppe dñs p̄inquāto:
infirmantiū in se vocē sumpsit dicēs.

Par^{um} mihi possibile est transeat a me
calix iste/ eorumq^{ue} timorē vt abstra-

beret suscepit. Et rursus p̄ obediē-
tiā vim fortitudis ostēdens ait. Ue-
runtamē nō sicut ego volo/ sed sicut
tu. vt cū hoc immineret q^{od} fieri nolui-
mus: sic per infirmitatē petamus vt
nō fiat. quatin^{us} per fortitudinē para-
ti sum^{us}: vt volūtas conditoris nostri
etiā cōtra nostraz^{um} volūtatē fiat. Hoc
igit^{ur} exemplo nōnunq^{am} a fortib^{us} infir-
mitatib^{us} verba suscipiēda sunt: vt p̄
eor^{um} post p̄dicamēta fortia infirmoz^{um}
corda gratius roborent^{ur}.

Moralium libro. xj. De vinculis
peccatorū.

Capitulū. xxiij.

Sēpe nōnulli exire a prauis acti-
bus cupiūt. sed quia eorū dem
actū pondere p̄cunūt in male con-
suetudis carcere inclusi: a semetipsis
exire nō possunt. Et quidā culpā p̄-
prias punire cupiētes/ hoc quod res-
cite se agere estimāt/ in grauioribus
peccatis vertūt. fitq^{ue} modo miserabi-
li: vt quod exitū putāt/ hoc inclusio-
nē inueniāt. Sic videlicet reprobus
Judas cum moritē sibi cōtra peccas-
tum intulit: ad eterne mortis suppli-
cia peruenit: et peius de peccato pes-
nituit q^{ui} peccauit.

Moralium libro. xxiiij. q^{ui} diabolus
purus hominē credidit esse chris-
tum.

Capitulū. xxiij.

Antiqu^{us} hostis quous dñm Jes-
sum christū esse filiū dei fuerat
ip̄e cōfessus/ velut purū tamē illum
hominē mori credidit: ad cui^{us} mors
tem iudeoz^{um} persecutiū animos cō-
citauit. Sed in ip̄o traditiōis eius
tēpore tarde iā cognouisse intelligi-
tur: q^{ui} illa eius morte puniret. Vñ et Matthei
Pilati iugē somnūs terruit: vt vir
illius a iusti persecutiōe cessaret. Sz
res interna disp̄satiōe disposita nul-

Lu. xxiij.

Gregoriane exceptiones.

la valuit refragari machinatōe. **Ex** pediebat q̄ppe vt peccatorū mortem iuste mouētium solueret mors iusti iniuste morientis.

Moralū lib. xix. De vinculis bu mane mortalitat̄ per ebustum dissoluitis. **Capitulum. xcv.**

Matth.
xxv.

Quæce velū tēplū scissum est in duas ptes: ⁊ terra mota ⁊ ⁊ pte scisse sunt: ⁊ monumēta apta sunt **Incarnat**⁹ dñs q̄ in forma dei eq̄lis est patri: in forma serui minor patre est fact⁹: q̄a minor est in seipō. **Natu** ram aut̄ n̄fam suscipiēs inq̄tat̄ iu: go nullo mō teneri potuit: quē ḡuis macla culpe n̄re nō attigit: passio tñ n̄re mortalitat̄ astinxit. **Quasi** q̄dā em̄ vincula habuit ea q̄ nos nequie merito patimur: nostre scz mortalitatis infirma: quibz vsqz ad mortē spō te ligari se voluit: ⁊ q̄ p̄ resurrectionē mirabilē soluit. **Esurire** q̄ppe/ sitire/ lacessere/ teneri/ flagellari/ crucifigi: n̄re mortalitat̄ vinculū fuit. **Sed** cū expleta morte velū tēplū rūperet/ scin drent̄ petre/ monumēta paderent/ inferni claustra patescerēt. q̄d aliud tot argumētis tate virtutis ostendit/ nisi q̄ illa infirmitat̄ nostre vincula soluebant̄: vt is q̄ ad suscipiendā serui formaz venerat/ in ipa serui forma ab inferni vinculis absolut⁹/ ad celū etiā cū mēbris liber rediret. **De** q̄b⁹ ei⁹ vinculis **Petr**⁹ apl̄s attestat̄ dīcēs. **Quē** de⁹ suscitauit solut⁹ doloribz inferni: iuxta q̄d impossibile erat teneri illū ab eo. **Vincula** itaqz ei⁹ tūc soluta s̄t: cū infirmitates passiois illius in resurrectionis glia s̄t mutata.

Actu. ij.

Moralū lib. xiiij. ⁊ in homelia sup̄ **Maria** magdalene. **De** dñica ⁊ n̄sa resurrectione. **Capitulum. xevi.**

Quæ multa corpora sanctorū q̄ dor- **Matth.** **xxv.**
mierant surrexerunt. **Habem**⁹ spem nostre resurrectionis/ ⁊ siderata glia capitis nostri. **Sed** ne q̄s v̄l cogitatioē tacita forsitan dicat q̄ idcirco ille surrexit a morte: q̄a vn⁹ idēqz deus ⁊ homo mortē quā ex humanitate perulit/ ex diuinitate superauit. nos v̄o q̄ puri homines sum⁹/ a mortis surgere damnatioē nō possum⁹: recte in resurrectionis eius tpe etiam mltorū corpora sanctorū surrexerūt: vt in se nobis exemplū ostēderet: ⁊ d̄ aliorū qui nobis per purā humanitatem similes fuerūt nos resurrectione roboraret. quatin⁹ cū se homo desperaret percipere q̄d in se ostēderat deus homo: hoc in se fieri p̄sumeret quod in ipsis factū cognosceret: quos pueros fuisse hoies nō dubitaret. **Sūt** vero nōnulli qui cōsiderantes q̄ spiritus a carne soluit/ q̄ caro in putredinē vertitur/ q̄ putredo in puluerē redigit/ q̄ puluis in elementis soluitur: vt nequaquā ab humanis oculis videat̄ resurrectiones posse fieri desperant. ⁊ dum arida ossa inspiciunt/ hec vestri carnibz/ rursumqz ad vitā viridescere posse diffidūt. **Qui** si resurrectionis fidē ex obedientia non tenent: certe hāc tenere ex ratione debuerant. **Quid** em̄ quotidie nisi resurrectionē nostrā in elementis suis mundus imitatur? **Per** quotidiana quippe momēta lux ipa tēporalis q̄ si mouetur dum supueniētibz noctis tenebz: is ea que aspiciēbat subtrahitur: ⁊ quasi quotidie resurgit: dū lux ablata oculis suppressa itez nocte reparatur. **Per** momēta quoqz tēporum cernim⁹ arbuta viriditate foliorum amittere/ a fructuū plantatione

Super euāg. Mathei Fo. XXII.

post largitionē cessare: et ecce subito quasi ex arescenti ligno velut quadā resurrectionē veniēte videmus folia erumpere: fructus grādescere: et totā arborē rediuitio decore vestiri. **I**ndefinēter cernim⁹ parua arborū semina terre humonibus cōmēdari: ex quibus non longe post cōspicimus magna arbuta surgere/ folia pomarū pferre. **C**onsiderem⁹ ergo partū cuiuslibet arboris semē quod in terra iacitur vt arbor ex illo pducatur: et cōpndamus si possum⁹ vbi in illa tanta paruitate seminis tā immēsa arbor latuit quē ex illo pcessit. vbi lignū/ vbi cortex/ vbi viriditas foliorum/ vbi vbertas fructuū. **N**ūquid nam in semine tale aliqd videbat cū in terra iaceretur: et tamē occulto ream omnium opifice cuncta mirabilif ordināte: et in mollicie seminis latuit asperitas corticis: et in teneritudine illius absconsa est fortitudo roboris: et in siccitate eius vbertas fructificatio nis. **Q**uid ergo mirū si tenuissimuz puluerē vltā nostris oculis in elemētis redactū: cum vult in hominē reformat/ qui ex tenuissimis seminibz immēsa arbuta redintegrat. **Q**uia ergo rationales sum⁹ conditi: spem resurrectionis nostre ex ipa debemus rerum specie et cōtemplatione colligere. **S**ed quia in nobis sensus torpuit ratiois/ accessit in exēplo gratia redemptoris. **V**enit nāqz conditor noster/ suscepit mortē/ ostēdit resurrectionē: vt qui resurrectionis spem ex ratione tenere nolūmus/ hanc ex eius adiutorio et exēplo teneremus. **B**eatus quoqz Job de resurrectione dixit. **S**cio qz redemptor me⁹ vult: et in nouissimo die de terra surre

cturus sum. **Q**uisquis igitur resurrectionis virtutē in se fieri posse desperat/ verba in gentilitate positi viri si delis erubescat: et penset quāte pene sit pondere feriēdus si adhuc nō credit suam/ qui iam resurrectionē dñi cognouit factā: si et ille suaz credidit qui adhuc dñi Iesu sperabat esse faciendā. **A**d instruendā igitur ignorantia nostrā ad roborandā infirmitatem nostrāz dñs noster sue resurrectionis exemplū nobis sufficere voluit. **S**olus quippe illo tēpore mortuus est: et tamē solus minime surrexit. qz sicut supius scriptū est. **M**ulta cor

Matth. 2
xxv.

In homelia sup euāgelium Maria magdalene. **I**tem de solēnitare dñice resurrectionis. **C**apitulum. xxv.

Mattheus euāgelista angelū qz mulieribz ad sepulcrū veniētibz apparuit describēs ait. **E**rat aspect⁹ eius sicut fulgur/ et vestimēta eius sicut nix. **I**n fulgore enim terror timoris est: in niue aut blādimētū cādonis. **Q**uia op⁹ de⁹ et terribil⁹ est perōribz: et bland⁹ iustis/ recte testis resurrectionis eius angelus: et in fulgore vult⁹/ et in cādore habuit⁹ demōstrat⁹: vt d ipa

Matth. 2
xxv.

Gregoriane exceptiones

sua spē et terreret reprobos et mulec
ret pios. Recte etiā angelus nucis
cooptus vestimentis apparuit: quia fe
stiuuitatis nre gaudia nūciauit. Can
dor eteni vestis/splēdorē nre denūci
at solēnitatē. Nre dicam⁹ an lue: **D**
ut fateamur veri⁹: et sue dicamus et
nre. Illa quippe redēptoris nostri re
surrectio et nostra festiuuitas fuit: quia
nos ad immortalitatē reduxit: et ange
lorū festiuuitas extitit: quia nos reuocā
do ad celestia eorū nūerū impleuit. In
sua igitur et nostra festiuuitate āgel⁹ in ni
ueis vestib⁹ apparuit: quia dū nos p
resurrectionē dñicā ad lupna reduci
mur celestis patrie dāna reparant.

Moralium libro. xiiij. can. homelia
uper Maria stabat. Itē de gloria
resurrectionis. Cap. xviiij.

Matth.
xxviiij.
mar. xviij.

Respōdēs autē āgel⁹ dixit mulie
rib⁹. Nolite timere vos. Scio
em̄ quod iesū qui crucifixus est quirit. Nō
est hic/surrexit em̄ sicut dixit. Libet
p̄siderare fides charissimi pietatis vis
icera quā erga nos dñs n̄r habuit: et
resurrectionis ei⁹ gl̄iaz quā angelus
factā mulierib⁹ annūciauit. Condi
tor et redēptor n̄r dñs Iesus xps p̄
quē oia creauit: ut nos de captiuitate
diaboli redimeret: in se nos icarnat⁹
apparuit: suaque nos passiōe a p̄petua
morte liberauit. Qui et si crucifis⁹
est ex infirmitate: sed uiuit ex uirtute
dei. Cui⁹ enim a morte uoluit resur
gere: ne si in illo resurrectio differret
in nobis oīno desperaret. Cuius a
morte uoluit resurgere ne nostra diu
ania in fidelitatis remaneret morte.
Mortē em̄ trāsitionē. i. ad tridū cō
nigrit: et in eā morte: nequā sicut nos
ulq; ad finē seculi remāsit. Corp⁹ quē
dē dñi post mortē uiuit: s; nostra ad

huc corpa usq; in finem mundi a re
surrectionis differunt gloria. Nos
per mortem carnis usq; ad finē mū
di remanemus in puluere: ille uero
die terna a mortis uiruit ariditate: et
diuinitas sue potētis ipa sue carnis
ostendit inuouatione. Dñm ergo no
strū iesum xpm flagellatū/derisum/
palmis cesū/corona spinea coronatū
sputis illitum/crucifixum/mortuus
esse nouerimus: sed eūdem ipm qui
inter impiorū manus occubuit: post
mortem uiuere certa fide credamus
libera uoce p̄fiteamur: et per resurre
ctionem eius de nostre carnis resur
rectione confidamus. Resurrectio
nē enim quā in se quē est: caput nostrum
ostendit in nobis quod sum⁹ mēbra ei⁹
se quōque factur⁹ esse nobis p̄misit dñs
n̄r Iesus xps qui resurgēs ex mortuis
iā nō mori: mors illi ultra nō domi
nabit. quōd em̄ mortuus est p̄ctō mor
tu⁹ est semel: quōd autē uiuit uiuit deo.
Per omnia secula seculorū. Amen.

Expliciunt exceptiones de euang
gelio fm Martheum.

Incipiunt Excep
tiones de euangēlio fm Marcuz. Ex
cuius preciosarum uestiuū culpa sit/
et abiectio uilis indumenti h̄tus sit.
Capitulum p̄mum.

Hic Jo Mar. i.

ānes in deserto bap
tizans et predicans
baptismum penitē
tie in rāmissionem
peccatorū: et egrediebatur ad illū